

B. 899

Ärafrükk
„Postimehe“ eralifast.
1898.

1898/3208

33

Jakob Liiv.

Kõrbesõwi.

Jurjewis (Cartus).

„Postimehe“ frükikoja kulu.
1898.

Kõrbelõwi.

Luuletanud

Jakob Liw.

Turjewis.

Trükitud „Postimehe“ — J. Ednisson'i — trükitoja kulu ja kirjadega.

1898.

1898

Доволено Цензурою. — Юрьевъ, 1 Октября 1898 года.

ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim.
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

1954:1014 V

Sissejuhatus.

Need kujud, mis ma looks ja lauluks liitnud,
Mul kaua valmisivad mõtetes ;
Ma nende seltsis mõnda tundi viitnud
Ja mõnda lõbu leidnud kurbtufes.
Mu salakambri oli nende puhkus,
Kus hingasivad aasta pikkuft und ;
Nad olivad mu wara ja mu uhkus,
Ma nägin öösel tihti nendest und.

Kui wahest elukutse andis mahti,
Eht hingas ilm ja waitne oli öö,
Siis tegin salakambri ukse lahti —
Neid waadata mul oli armsam töö.
Ja palju rõõmu see mul wiimaks tegi,
Kui leidjin neid ju kaswul walnimas :
Weel enam, kui ju pooles unes keegi
Neist oma fätt eht jalga liigutas.

Neid olen luule wõimul aratanud,
Neil ergutanud und ja uimastust
Ja ärgates neid kõiki tööle a'amud
Ja kõikidele määran'd tegewust.
Mil wiisil nemad oma kohust täitwad
Eht kuis nad kellelegi meeldiwad,
Mul wastane ja sõber üks kord näitwad,
On nende üle kohtumõistijad.

See lugu siin küll näitab wõõraft kuju,
Kuid jündmused on nähtud elu sees,
Neid kofku kõitnud noorepõlwe tuju,
Neist palju tuntud omas südames.
Kui ka küll kaugel jündmusede waatus
Ja lugu seisab wõõra katte all,
Ta waimus kodumaa ja rahwa saatus,
Mis tõeks läinud oma ligidal.

Esimene laul.

Teekonna vastu valmistamine.

Su kuningliku kuldse koidu tiivad
Dn taewa võhvil taja liikumas,
Mad kauge ilmadele teadust wiivad,
Et tõusemas on päike, kuningas.
Ja põrnu piiril waitfelt lahti läewad
Kui ilu-templi sala wärawad,
Kus kaste-kullas lillekejed näewad
Ju päik'se palet uhkelt järeawat.

Allt orust tõuswad bösed udu loorid
Kui õrnad pilwed waitfelt ülesse
Ja une hõlmast ärkan'd sinufoorid
Ju awaldawad rõõmu taewale.
Ja uhked palmipund, kui puhtad neitsid,
Kes pulma pärgadega ehitud,
Mad udu waibad seljast ära heitsid,
Keil kaste pärlid kaela sidunud.

Siin iludus on alla ilma tõtnud
Ja pühas ehtes seijab lõunemaa,
Kui oleks jumalad jääb ajel wõtnud
Ja ühendanud ilma taewaga.
Nii iludus ja õrnus ühtelugu
Dn lõppemata püha pidamas,
Et aimats taewa kaju rahwa sugu,
Kes elamas siin põrnus madalas.

Kuid kõik see joowastaja loomuilu
Ei tröösti jäädawalt siin inimest,
Ka siingi tundub valu, hana wilu
Ja leidub haawu mitmest südamest.
Solimann, wana uhke lõunalane,
Üks moslem, kindel oma usu sees,
Siin kõnnib nagu kuulus kangelane
Ja waatab loomu ilu sammudes.

Ta käed ja kael nii lahjad, juured sooned
Tal otja pääl, mis mehine ja lai;
Ta palgel tunnistawad kortsud, jooned,
Et elu pole talle teinud pai.

Ta huultelt ammu põgenenud nali,
Ta näib kui wana kõrbe kofkas hall,
Kuid samm weel temal kindel, waade wali
Kui mõnel wägewamal kuningal.

Ta palgel heitleb wahest rõõmu läige
Ja wahest mure pilw on mustamas,
Säält paistab forraks nagu äge äike,
Pill teraw nii kui wälk, mis wehtimas.
Ta rinnust fertib wahest sügaw ohke,
Mis kuuldub nagu raske koorma alt,
Ja et ei läheks jegi mõte rohke,
Ta räägib üksipäinis, kuuldawalt:

„Ei leia kodu elust enam rahu
Mu igatsuse lätte langen'd hing,
Siin üksigi rõõm mu rinnasse ei mahu,
Ehk küll mu ümber auustajate ring.
Ei siin ma kauem aega wiita püüa,
Sest efsitaw on iga wiibiw tund.
Ma sõpradest nüüd tahan lahku lüüa,
Mul Meha tee on suurem hinge jund.“

Solimann astub kõneledes telki,
Sää! palju pühi töotusi teeb;
Nii ootab waiselt homse päewa helki
Ja rind tal kõrbe elu tundest keeb.
Tal halwaks jäänud nüüdne eluase,
Sest lahkuks hõlpsalt rõõmja meelega,
Kuid perekonna kohused ei lasje
Meeft üksipäinis minna rändama.

Ta wiimaks naesed, lapsed kofku hüüab,
Kes une hõlmast praegu ärkanud,
Neil selgel sõnal seletada püüab,
Et kodu õnn on kõigil kadunud.
Ta jutustab, et kõrbe reisi läbi
Saab närtsimata krooni iga waim.
Kes kardab, see saab elus juba häbi,
Ei kõlba surses olla Allah taim.

Ei üksigi kuuldes nägu furwaks muuda,
Kui wana moslem jutu lõpetab,
Ei keegi talle wastu panna juuda,

Seft igaiüks ta tahtest aru saab.
Nüüd kõigil ärkab ihkamine rinnus,
Mil püha linna võivad reisiida
Ja et ju homme kõrbe ääres linnas
Kõik sõpru, tutvaid saavad nägema.

* * *

Ju päike paistab selgel lõuna läigil,
Kõik lilled seis'wad longus, närtsimas,
Kuid tuttav perekond on reisi käigil,
Et üksigi kaeba raskust palavas.
Solimann, „förbelöwiks“ nimetatud,
Käib juhatahes perekonna ees;
Ta kõrbes sündin'd, kõrbes imetatud
Ja mitme kordne Meha reisi mees.

Siin julased nüüd kamelisi juundwad
Ja naesed naer'wad, lapsed kiltawad,
Kõik reisi elust kaunißt löbu tundwad
Ja uudishimul waat'wad metsja, maad.
Weel suuremaks läeb nende kiltamine,
Kui näewad linna eemal hiilgamas,
Kus puhkab enne iga reijiline,
Kes pika kõrbe teele minemas.

Ja linna rahwalt, auu ja kiitust andes,
Saab teretatud wana Solimann,
Meest hüpitakse kätel telli kandes,
Ja nende käes kui lastel mängufanu.
Siin igalt poolt ju kuulda hüüde hääle:
Ja saagu karawani wanemaks
Ja võtku reiji mure oma pääle,
Et ta meid püha linna juhataks.

„Mul puudub noorus, puudub endişt andi“,
Nii wastab neile kindlalt wana mees,
„Et wõi ma teile anda misgi panti,
„Et sõlban juhiks käia teie ees.
„Kes tahab ial rahwast juhutada,
„Sel peab julge süda olema;
„See peab tundma iga elurada
„Ja peab mõiştma auusalt wõidelda.“

„Ei juhi meid siin waimustuse woole“,

Sääl kostab talle rahwas paludes,

„Kõik südamed on pöördud sinu poole,

„Seft sul on julgust, auujust südames.

„Eesmärgiks oled sina kava juba

„Meil olnud kõige oma eluga;

„Nüüd palume, meil anna jelleks luba,

„Et päälikuks sind wõime walida.“

„Mu kõrge nimi ei wõi õnne tuua,

„Ei emeagne kiitus aidata;

„Ei amet juuda südant nooreks luua,

„Ei wäjitatud weri wirgaks jää.

„Ma olen warem tundnud kõrbe rada:

„Ei läinud hukka üksigi karawan,

„Mis usaldati minu juhatada.“

Nii wastab rahulikult Solimann.

„Kuid nüüd on julgus minu juurest läinud,

„Ei tungi kõrbe kaugusesse ilm,

„Ei tunne rada, kus ma enne käinud,

„Ei kõrbe märkijid, kuis muutub ilm.

„Seft pime kottas lajeb kartes maha

„Ja haru korral magust saaki saab,

„Ja kardab igast asjast omal paha

„Ja iga krabin teda kohutab.“

„Kus wana kottas parwe juhatajaks“,

Nii hüüab rahwas juttu segades,

„Jääb poegadele pika reisi ajaks,

„Sääl rõõm on igas noores südames.

„Küll kõrbe lai, ta rannal künkaid palju

„Kus harjumata ilm wõib eksida,

„Kuid wana kottas tunneb iga kalju

„Ja juhatab, kus parem puhkada.

„Sa mõistad neile abi anda warsti,

„Kes nõrkemas on päikse pistetes

„Ja oskad igaihe walu arsti,

„Kui skorpioni kihwt on mere sees.

„Sa aitad kõiki armastuse sunnil,

„Su sõnast surija saab troostimist;

„Sa oskad preester olla palwe tunnil,

„Teed paradüüsi näitad koorauist.“

„Oh, wägew Allah, tahad tõest jina
„Mis rahwas wainustuses kõneleb,
„Et weel ford karawani saadan mina,
„Mis Sinu püha paika igatsleb,
„Siis jeleta kõik ekhilised kujud,
„Mis õige tee päält jaatwad kõrwale,
„Ja waigistele kõrbe torni tujud,
„Mis toowad surma iga elule!“

Nii räägib Solimann ja wõtab wastu
Nuu koha, mis tal rahwas määranud,
Ja lubab neile reisi juhiks astu,
Sest kõikidelt on truudus lubatud.
Ja rahwas mõtlewad neid kindlaid sõnu,
Mis palwes rääkis wana mehe juu,
Kõik kiidawad ta mehelikku mõnu
Ja jala soowivad: ta elagu.

T e i n e l a u l.

Teeleminek.

Ju taewa äär on punane kui veri
Ja paistab wikerkaari wärwiga,
Kõik kumendab kui fange tulemeri
Ja lehwib üle kõrbe lageda,
Just nagu määramata tulekera
Sääl koidu rüüpest fertib ülesse.
Päikeje, pilwist waba, uhke tera
Ut päewa kuulutamas ilmale.

Nüüd ärtab linnas elu, fihin fahin,
Ja igakuks end teele walmistab:
Sääl kuulda rõõmu hääl, sääl nutu fahin
Ja mõni jüda jala palwetab.
Sääl Solimann kui wäejuhataja
Nüüd annab oma kindlaid käskusi,
Et juba teele hakata on waja
Ja sadulasje panna kamelid.

Siis astwad mehed karawani ette,
Kes sõjariistadega koormatud,
Sääl pejewad ja usu kombel wette
End kastawad, kuis prohwet käskinud.
Müüd Solimanni käsi waitjelt liigub,
Ta reiji algust nõnda tähendab,
Siis karawan kui mere laene kiigub
Ja pikka teed nii waitjelt alustab.

Üks jüda süngi Solimanni wihtab,
Ehk kõitidelt küll truudus lubatud,
Mees ije peameheks saada ihtab,
Sell' mõttel on ta reiji alanud.
Ta kuuljast sügust, nimega Abdallah,
Üks noormees, nagu tugew tammepuu,
Ta nägu ilustanud wägew Allah
Ja ilu-kõnet westab tema juu.

Ei ühtgi kriipsu tema palgedele
Weel pole joonistanud elu waew,
Ei tormi wägedega wõitlusele
Weel juhtunud ta uhke elulaew.
Ta wõtaks terve ilma mõttes sülle,
Kui aga auu ja kuuljat nime saaks.
See teadus, et üks wanake ta'st üle,
Deeb teda jalalikuks, tigebaks.

Tal iga sõna kuuldub nagu wanne,
Mis ial hüüab Solimanni hääl,
Ja iga juhatus ja hää nõuame
Deeb teda wihas wärijema jääl.
Su mitmetele on ta jutustanud,
Et Solimanniist tarwis lahtuda,
Su mitmeid on ta oma nõuusje jaanud,
Neid wõrgutanud ilu-kõnega.

Neid noormees igaihte fergelt usub,
Tal tundmata weel ilmas kawalus ;
Ta mõttes sõbra wastu rinda rusub,
Kuid teadmata jääl lamab kawal us.
Ei wõi ta maiku aimatagi jeda,
Et Solimann ju tema plaani teab ;
Et kõrbelõwi waritjemas teda
Ja oma wastast ala filmas peab.

Mii wenib karawan kui kõrbe madu,
Kel surmaw jala kihwt on keha sees,
Tal ümber tolnu pilwed, tolnu sadu
Ja kahiseja liiw on jalge ees.
Siin kauge teekond algul meeli muudab
Ja wõimatumaks röömu hääli teeb;
Siin iga nägu awaldada juudab,
Et tuhat tundel kõigil süda keeb.

Ju kadunud on rand neil selja taga,
Ei elu, ilu näe siin üksigi film,
Kõik näitab nagu surnud, tuul on waga
Ja kuuw ja kuum on päike, õht ja ilm.
Sääal enam linnu laulu kuulda pole,
See aegamööda waikis ranna teel,
Waid üksi kotta kisa, farm ja kole,
Du kuulda õhuriigis ülewal.

Kui mustad täpikesed õhu meres,
Mis harjumata film ei näegi,
Sääal lendwad kottad kõrgel suures peres
Ja saatwad karawani truusti;
Ja põrnu pinnal nagu pilwe wari
Käib kaugele reisiijate järele
Suur ära nälgind kõrbe löwi kari,
Kes ootab kannist saaki omale.

Kuid hirmsamate kiskujate wastu,
Kes nälja hummil saaki oot'wad siin,
Ei ole kaitsejatel tarwis astu;
Ka oma wend on siingi teise piin:
Siin kardetaw ja kuulus rööwli pere,
Du muiste ajast juba asumas,
See walanud on tihti nende were,
Kes püha linna wagalt minemas.

„Miks pärast ju tee algul, ranna ligi,“
Abdallah sõbrad järel küsivad,
„Meil karawani kaitstes tilgub higi
„Ja kanda sõjariistad raskemad?
„Kas tähendab see peamehe kõrkust,
„Wõi muiste aja wamu wiisid,
„Õht wanase tühja kartust, nõrkust,
„Wõi on need ebanu wigurid?“

Solimann ennaft taltjutada juudab,
Kui ka tal rinnas valu, wiha keeb,
Ta oma huuled naeruliseks muudab
Ja lahtel sõnal neile kõneleb:
„Just nagu meremehel ranna kaljud,
„Tee algul palju kardetavamaks,
„Kui laial merel suured tormid, walgud,
„Mis rannal iga laewa purustaks;
„Niisama siingi kõrbe reisi algul,
„Du kaitsewäel tarwis tugewust,
„Siin käirwad kõrbepejad rööwi talgul,
„Kus reisi ajal rohkem warandust.
„Sel hoonel üksina on ukseid wabad,
„Kel hirmuasi asju pole sees.
„Kus suurem wara, sääl on suured tabad
„Ja wahid seiswad hoolsalt ukse ees.
„Seft kerjaja ja alatuma rinda
„Dn nuga ilmas wähe lõhkunud,
„Kuid palju neid, kel elus wäärtust, hinda,
„Dn rööwli käte all ju langemud.
„Kes hooletumalt elu, wara walwab,
„Ei ole wäärt neid Allah andisid.
„Meid häda elus igal ajal jalgwab;
„Ei ole waltitud tal minutid.“

Kuid pea wastane Abdallah ise
Ei näe, ei kuule teiste waielust,
Ta unustanud oma wõitlemise
Ja jätnud maha jala kihutust.
Ta waimu ees nüüd kauni neiu kaju,
Üks wana Solimanni tütardest,
See on ta rinda toonud tunde tuju,
Mis ialgi ei kustu jüdamest.

Soranda, keha poolest uhke, ilus
Ja sirge nagu jõe pilliroog,
Mis kaswanud on kõrge kalda wilus,
Kus tundmata on tuisud, tuulehoog.
Kuid neiu palge ilu, noorust, jume
Abdallah filmad weel ei seleta,
Sääl ees on hoolsalt näokate tume,
Ka neiu süda temal tundmata.

Kui helendaja wälgu tule wiired,
Mis alla lõowad paksu pilwe seejt,
Mii paist'wad meelitajad waate kiired
Sää! neiu sügawatest filmadest.
Sää! leidub waimu wagadust ja woorust,
Sää! leidub kõik, mis ihkab mehe meel.
Ta pilgud wangistawad iga noorust,
Kui kannel kõlab kõnes tema keel.

Soranda waate all Abdallah keha
Sää! wäriseb kui palawiku käes,
Ta palgetele ilmub ilus eha,
Mis sünnitatud were woolu wäes.

„Kõik wara, kameleid ma tahaks anda

„Soranda lunastujeks isale;

„Ma tahaks teda ikka süles kanda

„Ja kaenlas wiia Meha linnasje.

„Jah, lepituse ingli püha koda

„On puhtas armus leekin naese rind,

„Sää! murdub tihti tugew waenu oda,

„Sää! ajub mehe ülem elu hind.

„Sorandakene, üksi sinu pärast,

„Su isa wastu nõuan lepitust;

„Ma näen ju taewast sinu silmasäraft,

„Sa awad mulle paradiiji uft.“

Mii räägib noormees ijeenesega

Ja wõitleb kahtluse ja hirmuga,

Kas ta ehk wahest oma tegudega

Kõik õnne peletanud minema.

Ta waikib weel ja diget aega ootab,

Mil neiuga wõiks kofku puutada,

Ja tema jüdan! ära wõita loodab,

Kui ta ka makfaks seda eluga.

Mii mängib õnne mõttega Abdallah

Ja kuulab Solimanni truustsi,

Kuid pahad waimud, mis ta päästnud walla,

Ei jää nii hõlpsalt enam wagusi.

Mad Solimanni kahtlustada püüdwad,

Kõik seadus, kord on ümber muudetud,

Abdallah kohta pilkeõnu hüüdwad:

Soranda olla teda nõidunud.

Nad naerwad wanadust ja elutarkust
Ja Solimanni tarka õpetust.
Du neid, kes tühjaks peavad Allah kartust
Ja põlgavad kui pettust, kawalust.
Nad muutwad rahwa sõna, wana kulda:
Waen kaotab ja rahu kosutab —
Ja mat'wad elu põhjusmõtte mulda
Ring hääawad: waen asjad selgitab. —

Waen surmab rahwad, lõhub suured riigid,
Teeb linnad, külad kiwivaremeks;
Waen muudab ümber kindlad aja-liigid
Teeb õitswad asjad werepõldudeks.
Nii petetud on see, kes ial usub,
Et waen maailma forra üles peab,
See õpetus ta kummardajaid rufub,
Neid tugewasti orja küttes weab.

See wastaline waim kui paha haigus
Ka ilmub Solimanni sõprades;
Ju nurinat on kuulda kõigis paigus
Ja rahutus on igas südames.
Nüüd igaüks ju puhkepaita tahaks,
Sest kõiki waewab jänu, wäsimus.
Kõik panewad ju reiji waewa pahaks
Ja katkemas on kõigil launatus.

Solimann mõistab kõik, kuid süin ei laje
Ta kartust, kahtlust maiku märgata,
Waid juhatab, kus iga mehe aje
Ja waigistab neid walju waatega.
Ta näo pääl — mis muidu jultun'd, tume,
Kus rõõm ja õnn on waikind ammugi,
Nüüd lehwib üles waates naeru jume;
Ta räägib felttimeeste wastu nii:

„Nüüd Allah poole tänapaksweid saatke,
„Sest warsti leiame siit rohumaad.
„Kas tunnete? Näe, jääb neid kaarnaid — waatke!
„Ju meie kohal kõrgel lendawad.
„Küll kaarna kija kodumaal meid tüütab
„Ja kaaren kõigist ära põlg'tud lind,
„Süin tema kija rõõmu hinge süütab
„Ja jeda kuuldes kergeteks läheb rind.

„Ehk nad küll raibet jõovad, jüisgi joomad
„Nad jänus puhta hallikate jeeft,
„Nii meile hallikateft teaduft toovad,
„Dafideft ja uhkeift palmideft.
„Et pikk ja kuulus kaarna elu iga,
„See tuleb talle puhtast joomaveeft;
„Nii on nad rahvaft ees, kel on see wiga,
„Et jooki walmistawad fihwtideft;
„Kes Bacchusele ilu ohwerdawad
„Ja elu, wara, nooruft, mehijüft,
„Kõing mõttes, jõnas kehwaft nüiriks jaawad
„Ja eluft tundwad ilmas tüdimuft.
„Ei mõista nad, mis loodus lahkelt näitab
„Ja õpetufeft ette kirjutab,
„Kus loomgi Allah püha käsku täidab
„Ja hallikateft elu rammu jaab.“

Nüüd filmaringis, taewa serwa tärkab
Jüuft nagu tume pilwelapike,
Solimann jelleft ilmutufeft märkab,
Et puhkepaik on ligi nendele.
Ja jeletab ja näitab sinna käega,
Et palmipuud ju kaugel paistawad,
See täidab feltjilij õnne wäega,
Keil kõigil filmas rõõmupisarad.

Ka loomad, keda palaw waewas, rõhus,
Kes ammu jänu kannatafiwad,
Nüüd wärsküft, niisküft tunnawad ju õhus,
Püäd tõstes jõgawasti hingawad;
Ja filma nähes kasvab nende rammu
Kõing raske koorem läheb kergemaks,
Nüüd nõnda wirgaks läheb wäfind sammu,
Jüuft nagu praegu reisi alustaks.

Nad heitwad jookfu, nähes haljast roogu
Ja hallikat, kus weji wirwendab;
Ka inimefe rinnas tundub hoogu,
Mis teda kiiremini taga a'ab.
Seft kurb on kõrbe oma waitufega
Weel kurwem õfatumaft mereweest,
Ja hirmutab fiin oma tormidega
Weel enantgi kui meri laewameest.

Kui ka küll maru mäsjab mere pinnas
Ja laened kohjeward laskudes,
Uks waigistus on inimese rinnas,
Et elu awalduis on mere wees.

Eim paistab hallikas, ta awaujes
Ka leidwad aset mitmed elukad,
Hää meelega näeb film neid igawuses
Eht nad küll alatumad roomajad.

Müüd igamehe juus on Allah tänu,
Kõik hallikale jooma tõttawad,
Eiu kustutawad nõrken'd loomad jänu
Ja kiisu unustawad riidlejad.

Kõik wõtwad kätte amumad ja kapad
Ja juruwad kui jääsed, sipelgad,
Ning täitwad weega natsikud ja napad,
Ja pühitsedes ennaft pesewad.

Eiis weeloomad koormaißt wabastawad
Neid rohu pääle jõoma jaadawad,
Päämehelt wahid wälja jeatud jaawad
Ja tööle tõtwad telgi tegijad.

See koht on paras kõigiti võmajaks,
Eim leida rohku, wett ja warjuks puid,
Kõik igatjewad rahu tüükits ajaks,
Et kojutada keha, nõrku luid.

Kolmas laul.

Õemajal.

Su weerenud on päike selgest taewaßt
Ja eha kumendab kui hiilgaw kuld.
Kõik jääwad õhtule müüd tööst ja waewaßt
Ja teewad walgustujeks üles tuld.
Eiis seawad üles keedukatlad, potid,
Et õhtuõõki keeta endile.
Ja toowad rohu pääle moonakotiid,
Sest koht on jõmapaigaks omaie.

Ja kuni toidu katlad tulel keevad,
Ei ole kuulda jutuajamist,
Kõik tajafesti õhtupalvet teevad
Ja loevad tähtsaid kohte kooraniist.
Nad Meka linna poole pöördud palgel
Kõik kooris kummardavad paludes,
Ja paistavad sääl nõrga tule walgel
Kui kujud, tõhjed ja rahu sees.

Siis ridastikku perekonna wiiji
Kõik muru pääle maha istuwad
Ja söowad maiji kooki, moosi, riiji
Ja ise lahtelt juttu westawad.
Kus wanemad on elanud ja käinud —
Kõik räägitakse noorematele,
Mis nemed ilmas tunda saanud, näinud,
Kõik külwatakse laste hingesse.

Ja pärast sööma, ümber suure tule
Nad mitmekordses ringis istuwad
Kii wagusi, et hingamist ei kuule,
Ja muinasjutu westmiist ootawad.
Kii igakord kui Allah suurust kiites
Ju wäsinud on wagad rändajad,
Siis lõbusasti ühes aega wiites
Üksteisel muinasjutte räägiwad.

Päämees, kes kama näinud elu, ilma,
On täna jutustajaks palutud,
Kõik waatawad nüüd tänades ta silma,
Ja nende palwet täita lubanud.

Solimann „Kõrbe waimust“ muinasjuttu
On töotanud õhtul rääkida,
Ja astub ootajate selja ruttu
Ja algab kõnet walju häälega:*)

„Siin laugel kõrbes, kuhu surelikud
Ei pääse, on üks kuulus uhke lojs,
Ta ilust järavad kõik legendikud;
Sääl kunstirikalt kallid kiwa koos.
Panani puid ja uhkeid palmi hiiji
Sääl piirab ümber ilus lillewõõ;

*) Solimann räägib kuuljatele Arabia rahwa muinasjuttu.

Mis luule kujutanud paradüüsi,
Ei wõigi olla juurem ilu-töö.

Puris-ilu-kaewud wiferkaari wiifi
Sääl jaatwad taewa alla pisaraid,
Mis maha tulles kastwad palmi hiifi
Ja elustawad diifi õrnemaid,
Mis jätendawad ilu-kaewu kastel
Ja püüdwad röömustada peremeest,
Kes ala kurwal meelel taja astel
Käib wälja jelle uhke losji seeft.

Siin elab Miiras, kõrbe walitjeja,
Kes waljult oma walda walitjeb,
Ta ees ei leia armu põgeneja,
Ei hing, kes püha linna ligineb,
Tal wahest filmist kadus kurbtus, wiha
Kui harmatan ja samum mäsfasid,
Ta palgetele ilmuis õnne iha,
Kui nägi inimeste walusid.

Kuid talle jõndis aeg, kus üksgi wägi
Ei juutnud teda röömustada siin,
Ta rinda koormas raske nure mägi,
Ta palgel paistis kurwastus ja piin.
Küll panamid ja uhked palmiread
Ja lilled teda kummardasiwad,
Ei tõstnud Miiras röömsjalt oma pead,
Ei paranud ta haawad walusjad.

See oli üksford, ammuft ajast juba,
Kui Miiras waatas oma walda, maid,
Ta andis samumile hirmuift luba,
Et häwitada wagu reißijaid,
Kes kamelite warju maha heitwad,
Kel aga elu ial armas weel
Ja ennaft senikaua ära peitwad,
Kui surma tuuled waifinenud teel.

Sääl teiste jeltjis armastajat ema
Ka oli samum ohwriks pärimud,
Su karawaniift maha jäetud tema
Ja metsaliste saagiks arwatud.

Florida, tema kallis lapsukene,
Ei suuda temast ära lahkuda.
Ta hüüab järgest': „Allah igavene,
Mu ema jälle üles ärata!“

Rõik elu kadunud ju filmapiirist,
Florida ümber kõrbe koleduš,
Keel kuivanud tal kuuma päikse kiirist:
Ei jahtu siisgi lapse armastus.
Eääl lendas wägew Miiras tajakese,
Kui waitue uni süna ligines,
Ja waatas rõõmsalt kõiki inimesi,
Kes elu lõpetanud tormides.

Tal oli hirmus rahwa ülekohus,
Ta wihtas patu läbi ekfinuid,
Ta nägi rõõmuga neid häda-ohus
Ja kuidas päike pleekis furnuluid.
Siis silmas Miiras tütarlast, kes nuttis
Ja furnud ema rinnal pahvetas,
Ta kofe emast inimeseks muutis
Ja pehmel häälel kõnet alustas:

„Laps, mis ja teed siin üksi? Siin on paha,
Sind kõrbe tormid warsti matavad.“

„Mu ema furnud; siia kõrbe maha
Ta keha jugulased jätkiwad.“

Nii ütles laps ja Miiras uuest küsis:

„Kas tuled minu lossi elama?“

Laps kostis kindlalt, oma paigal püüis:

„Siis küll, kui ema wõtad ühes ka.“

„Küll wägew Allah ise teab jeda,
Miks karistab ta sind nii rängasti,

Sa pead siia maha jätkma teda!“

Nii ütleb talle Miiras waguši.

„Ma näen, et liiga wali oled sina,
Sul tundmata on ema armastus.“

Nii räägib laps — „siis jään ka siia mina,

Kuni mind tapab kõrbe palawus.“

See lapse kindlus, emaarmu wägi

Eääl sundis Miirast inestelema,

Ta esimest kord süüta hinge nägi,

Mis tema kaua otsis asjata.

„Mu riik ei ole jureliste aje,
„Nad näewad küll mu lossi jaramas —
„Ei ühtegi ma nendest sinna laje,
„Sää! pole ühtegi weel elamas.

„Mu loss on koduks puhta hingedele,
„Kel ial kadest ei tundnud rind;

„Sa wõid ta koduks jaada enesele —

„Weel pole elu patustanud sind.“

Mii rääkis Miiras ja kui kustus eha,

Siis wöttis waeje lapse õlale

Ja kaenlasse ta ema furnukeha

Ja lendas kiirelt oma lossisse.

Sää! uhke palmipuude tuka taha,

Kus närtsimata lilled õitsewad,

Floridakeje ema maeti maha,

Kus hauda kastwad lapse püjarad.

See foht jäi lapsele nüüd pühaks majaks,

Siin palwetas ta waga meelega;

Jäi talle armsaks kõigeks eluajaks

Kust ta ei wõinud enam lahkuda.

Siin palavamal lõune ilmakaarel

Ja lahus sugulastest, sõpradest,

Florida — igawese ilu jaarel —

Nüüd kaswas ilusamaks neiudest.

Tal rõõmu hääled waitsiwad keeles,

Ta nuttis tihti, nuttis waluga,

Tal oli kodu linn ja rahwas meeles,

Kus oli elamud ta lapsena.

Kuid kasuüja, wana Miiraõile,

Ei näidanud ta oma kurwastust,

Ta jooksis tale vastu wärawile

Ja tegi naerdes lahti lossi ust.

Tal Miiras päewa juhtumisi westis,

Kui jõndis wahest koju kõrbe teelt,

See iga kord nii poole ööni kestis,

Mis lahutas ka forrats neiu meelt.

Kord üffi olles, leinas, kurwastuses,

Florida astus õhtu õhusse

Ja taltimata piinas, igawuses,

Läks palwetama ema hauale.

Ta walis isteks pehme murupingi,
Sääl wiibis palwetades waguji,
Eiis waatas ime-lossi ümberringi
Ja kuulis nõiduslikka hääleji.

Seeß lossi tornid, mille kuldsjed ladwad
Maapinnast ulatawad pilwesje,
Reid kuld ja hõbe kellufesed katwad,
Mis ridastiikku seatud tenaste.
Reed iga õrna tuuleõhu sumnil
Hääl kõlijewad kooris mahedaß
Ja helistawad laule õhtu tunnül,
Et rõõmustada inimese last.

Küll on need laulud õrnad, armjad, hellad —
Florida kõnnib, kuulab laulu päält.
Ta waatab — ime! Ühe torni kellad
Ei laje maiku kuulda oma häält.
Eßt küll Florida süda weelgi nutab,
Kuid uudishimu wõidab kurbtuse,
Ta kiireßt üles ime-torni ruttab,
Et leida, miks need kellad häält ei tee.

Ju astunud ta astmeid mõni sada
Ja ligidal on rändamise siht,
Weel ronida üks pime fitjas rada
Ja saal on ees, mis iluta ja liht.
Kuid üffi aknad uhked, kõrged, kallid
Keil raamid kullast tehtud, ilusad,
Ja akna ruudud ishutud kristallid,
Mis imefelgelt läbi paistawad.

Florida waatab uudishimul alla,
Jääb sinna seisma mõned minutid.
Siit paistab üle terve kõrbe walla,
Siit näha palju kurbe piltiõid.
Sääl mõnes kohas samun hirmjast puhub
Ja jänu waewas loomad nõrkewad,
Tuul tolmufambaid pilwedeni uhub
Ja taewaßt abi hüüdwad reiõijad.

See äratab ta hinges kurbtust, walu,
Tal tuleb meelde magus emarm.
Ta mõtleb kodulinna, isatalu
Ja praegust wangipõlwe, mis nii farm.

Eiis kogemata kodulinna nime
Ta huuled nimetavad kaebades,
Ja waata, mis ta näeb, mis õni, mis ime —
Linn särab sügawal ta jalge ees.

Tal lapsepõlweft tuttawad kõik majad
Ja tuttawad kõik turud, uulitsjad.
Ta tunneb mängusõbrad, armastajad
Ja linna ümber metsad, heinamaad.
Ta tõttab alla, silmis õnne sära,
Et sündimise kohta waadata.
Kuid häda — all on kadunud kõik ära
Ja lossi ümber endne lillemaa.

Müüd alles sai ta ime-afnaft aru,
Mis maalib nõiduslikka piltisid,
Ja näitab kõrbe laiuft, torni, maru
Kõng täidab igasugu soowisid.
Ta wäsinult siis uuesti torni jõudis
Ja nägu afna küljes jahutas,
Eiis kodulinna silma ette nõudis,
Mis endse paika ilmus madalas.

Florida wiibis õnnes õnne tunni
Ja waatas ifalinna waguft,
Kui kaua kestis jään see õnneuni,
Ei teadnud tema enam ifegi.
Sääli tuli Miiras koju, lossi õue —
Ei keegi teinud lahti wärawat;
Tal ajus kartlik aimamine pöue,
Ta tundis oma südant tufurwat.
Eiis otsis läbi lossi saalid, nurgad
Ja hüüdis neidu kurwa häälega;
Ta waatas läbi oma sala urkad —
Kõik otjimine oli asjata.
Ta nägi teda wiimaks afna taga
Ja jookkis üles tuule tiiruses,
Ta tõttas nagu noormees tuhinaga
Ja neiu selja taha ligines.

Säält waatas alla, üle neiu õla
Ja nägi wõõrast linna särawat,
Eiis mõistis seda püha kokkukõla,
Mis kõidab inimest ja ifamaad.

Nüüd wägew wain, kes jaadab surmatuuled
Ja inimesi kõrbes effitab,
Siin wärišeb ja tema waljud huuled
Florida nime kurwalt hüüawad.
„Oh, wägew Miiras! Ole hää ja laše
Mind olla õnnelik ja waadata,
Kus paistab minu jündimise aše.“
Florida wastab talle waluga.
„Florida! Oh, mis aiman praegu mina!“
Mii hüüab Miiras, kuum ta hingedhk,
„Mu lošsis õnnelik ei ole sina,
Su hinge pääl on kurwastuse rõhk.
Florida, mõtle: Isamaad sul pole,
Sa wabal tahtel tulid minuga,
Sa tead, sul enam wõimalik ei ole,
Siit enne surma ära pääfeda.“
Mii rääkis Miiras ja siis hellalt wõttis
Florida käe oma pihusse,
Siis afna juurest ühes ära tõttis
Ja waatas neuu silma armsaste.
Aukartus oma walitseja wastu
Ja igatsufjed foju — wõitlešid,
Ja lastis siisgi Miirast ligi astu
Ja silitada oma lokkifid.
Florida nuttis, nuttis fibedasti
Ja kattis oma nägu kätega,
Ei aidanud, et Miiras magufasti
Sääl püüdis teda ifka trööštida.
Su mõtles Miiras jeda, kas ta jaksaks
Floridat jaata kodulinnaše:
„Oh ei! Kui see ka minu elu matšaks,
Ma tahan teda jätta omale,
Florida, mul ei ole jõudu enam,
Et sinust wõiksin ära laštuda!
Sa inimeselastešt kõige kenam,
Sind oma naeseks tahan walida,
Siis oled sina kõrbe kuninganna,
Mu teenrid teeniwad siis ala sind,
Mul töotades oma käsi anna,
Tee praegu üli-õnnelikuks mind!“

Florida kofkus. Tema südamesje,
Nüüd jooksis kofku iga weretill
Ja esimest ford jüüta filmadesje
Siis ilmus õrna häbi ilus pill.

Ja esimest ford pühad armuleegid
Florida hingest läbi tungiwad ;
Keed teda joowastades julgeks tegid,
Ja huuled Miirasele sõnawad :
„Ei — noorusel on igaw waimne liigis,
Ja tüdineb ka taewa imedest —
Ja tahab kannatada põrmu riigis
Ja nõuab jeltjilijeks inimest.“

„Florida, sinu pärast ma ei taha
Nüüd enam waimu kombel elada,
Ma jätan juremata elu maha,
Mii hüüab Miiras püha wandega.
„Ma tahan tunda inimeste walu
Ja jurelikku ihu pärida,
Ja mis ja ial soowid, seda palu,
Ma täidan kõiki rõõmja meelega.“

Florida õrnalt punastas ja heitis
Kui lapsukene waimu rinnale,
Sääl oma pää ta wana rüppe peitis
Ja waatas õnnes talle silmasse.
Kest jurma walda — kalgi käte wahel,
Ja maitjes noore armu magusust.
Kahst hinge kõitis nägemata ahel
Ja näitas lõpetama igawust.

* * *

Su kadusiwad aastad, kuud ja päewad,
Teist elu tunneb noorik rüüa all,
Kõik teised igatsused waiti jääwad,
Sest raske tund on sala teadawal. —
Tal sündis tütar — päris ema kujus —
Mii ilus, nagu puhkew lilledis.
Nüüd wana Miiras nagu õnnes ujus,
Läst armastas ta, kuidas ial wõis.

Jatima pandi lapsuteje nimeks
Ja kõrbe waimud tema hoidijaks,
Kuid Miiras pani jeda wäga imeks,
Ta naene muutus jälle kurwemaks.
Ta weel kord ime-torni minna tahtis
Ja unistas, kui enne, isamaast
Ja Miirasele jala järgi wahtis,
Kes torni wõtit hoidis tugewast.

Ja ometi läks Miiras ükskord teele,
Et torni wõtme koju unustas.
Florida hõiskas, muutis rõõmsaks meele
Ja jooksis torni nagu liblikas.
Sääl pühtis ära jooksu waewa higi
Ja hüüdis linna walju häälega,
See ilmud järsku nõnda tema ligi,
Et oleks wõinud käega katsuda.

Florida karjatas. Ta keha kanges
Ja nagu lumi walgeks kahwatas,
Siis akna wastu surmalt maha langes,
Kust Miiras teda mulda sängitas. —
Nüüd Miiras tüdart tihti süles hoidis,
Kes oli wäga ema sarnane,
Ta teda hellalt ema wiisil toitis
Ja kallid kammisid tõi temale.

Ja otse nagu ema palge jume
Jatima Miirasele kujutas,
Nii oli ka ta süda kurb ja tume,
Sääl nähti ema soowid elamas.
Ei teinud talle rõõmu lillekejed,
Ei ilu-kaewu nõidlik kenadus,
Tal elasiwad mõttes inimesed,
Kes ala kõneks olnud ema suus.

Kord juures igatsuses, hingewalus
Ta langes oma isa rinnale,
Sääl armjal häälel wana Miirast palus
Ja waatas wagalt tema silmasse:
„Mind, armas isa, korraks luba minna,
Siit kurwast kõrbest wälja ilmasse ;
Ma lähen ometi kord käima sinna,
Kus sündinud mu armas emake.

Ma wannun sulle, et siis jälle tulen
Su juurde aasta pärast tagasi
Ja igavesti sinu sõna kuulen,
Ning igavust ei tunne ialgi!"
Need sõnad nagu surmaoda pisted
Sääl tungisivad isa hingesse,
Ja otšis tuigerdades tuge, istet
Ja kurbtus ajus tema palgele.

"Fatima, miks nii kurval wiisil mina
Peau kaotama omad armsamad,
Kui nüüd ka minuist ära lahtud sina
Ja inimesi näha ihaldad?
Fatima! Mul ei ole jõudu keelda,
Sa waatad praegu ema pilguga,
Ja igatsuses surm wõiks sind mult neelda, —
Mis teeksin siis veel ilmas üksiinda?"

Ta wõttis teda nagu kallist hinda
Siis oma sülle, armjalt mufutas,
Ning surus teda kuumalt wastu rinda
Ja isalikul wiisil õnnistas.
Fatima hinge täitis isa luba,
Ta hüppas tema rinnalt ülesse
Ja mõned filmapilgud hiljem juba,
Siis langes palwes ema hauale.

Sääl rääkis oma rõõmu lilledele
Ja rääkis jeda hauda emale.
Õõ jõudis. Selged tähed, kuu nii hele
Nüüd soowisivad õune temale.
Siin kattis tema filmi raske uni,
Ta uimis haura pääle magama
Ja tahtis puhata jälle mõne tunni,
Et homme pikka reisi algada.

Säält leidis teda Miiras, õrnufega
Siis wõttis käte pääle magaja
Ja lendas kõrbest tuule kiirufega,
Kuni neil tuli wastu maine maa.
Fatima ema linna ligidale
Wiis teda Miiras süles wiimati,
Sääl otšis puhkewaiga magajale
Ja lendas ise kõrbe tagasi.

Fatima ärtas päewa tõusu ajal
Ja waatas wõdrastades metši, maid.
Ta tundis, kuidas linnu foori f ajal
Ta hing ja süda rõõmustatud said.
Siin puhus armas tuuledõht nii mahe,
Sääl jälle wili wäljal kahises:
Siin näitas elu lõbusam ja lahe,
Kui kõrbe losji uhkeis tubades.

Fatima waatas ümber, waba ilma —
Ta ligi polnud ühtgi inimest —
Nüüd juhtus talle weider kogu silma,
Mis tumestatud tolnu pilvedest.
Need on wist inimesed? Kahes reas —
Ja nende wahel uhke kande-raam,
Arupeaklik waihus paistab nende seas,
Neil oli kanda raamis wägewam.

Ja teiste ees, käes oda mängitades
Sääl sõitis uhkes riides ratsjanik.

Fatima nägi ligemale saades,
See oli noormees priske, sirge, piff.
Fatimat nähes noormees ümber pööris,
Läks omaksete juurde tagasi.

Fatima südant walu finni nõõris,
Ta hüüdis ehmatades waljusti:

„See oli inimestest esimene,
Mis minu filmad ial nägiwad!
Kas olen ma kui hirmus metsaline,
Et kõik mind nähes ära kohkuwad?“
Kuid wiimaks jõudsiwad jälle raamikandjad
Ja ratsutaja tema kohale.
Need on ju orjad — summitud amandjad,
Nad teretawad neidu lahkesti.

Ja kandraami telgi ukse jägu
Kui siidipilwed läh'wad wallale,
Sääl ilmub uhke naesterahwa nägu
Ja küsib usaldawalt lahkesti:
„Kes oled ja? Kas tõest inimene
Ehk mõni suure Allah riigi taim?
Su iludus on nõiduw imeline,
Sa oled ingel, oled tõest waim!“

Fatima rääkis oma elulugu
Ja rääkis ema surma, igatjust,
Ja rääkis isa suremata jugu,
Ja hing ei tunduud walet, kawalust,
Mis õpib inimene teisest ilmas
Ja peidab tõe mõtteid kõnega,
Et sureb taewaline ilu silmas
Ja waade segab kawalusega.

Kõik kuulasiwad neiu lõbuft juttu,
Mis tema rääkis kõrbe imedest,
Noor ratsanik ei teinud kiirust, ruttu,
Ei läinud ära neiu silma eest.

„Ma olen selle riigi kuninganna,“
Nii hüüdis naene telgist mahedaft,
„Mul Allah jeda õnnistust ei anna,
Et wõiksin kiigutada tütarlast.

Jää selleks aastaks elama mu juurde

Ja ole mulle tütre ajemel,
Siis lõpeb minu igatfus ja mure —
Ja tröösti mind mu kurwail tundidel.“
Nii kõneledes kuninganna aitas
Fatima telki enda kõrwale,
Kus neiu tänades ta palgeid paitas,
Kuni nad saiwad ühes linnasje.

Noor ratsanik, kes raamikandjaid jaatis,
See oli selle riigi pärija.

Ta armastades neiu pääle waatis,
Kes elas ühes tema emaga.

Noor Ali tundis oma hinges juba,
Et sest saab talle armsam abitaas,
Seks hiljem andis kuninganna luba,
Neid emalikult ühte õnnistas.

Nüüd peeti kihlused ja uhked saajad,

Mis terwes riigis pidustatud said,
Kuis pidulikult ehitud on majad:
Linn näitas nagu lippus lilleaid.

Fatimal noore armu palawikus

Kõik wanded isa wastu unuji'd,

Noor Ali mõttes, ümber küllus rikkus —

Nii lendasiwad tumid, minutid.

Mii kadus aasta nagu nägemata,
Kus Miiras votas tüttart tagasi.
Ei taha noorik ial mälestada,
Et seatud aeg läeb mööda kiiresti.
Kord tõuseb tema armsa Ali rinnalt,
Kui pääsukene sulgis peja seeft,
Ja leiab oma pehme woodi pinnalt
Üht wärsket kimpu kõrbe lilledest.

Ta mõistis seft, et Miiras, tema ija,
Tal seega wannet meelde tuletas,
Ta noorest rinnast tungis hädatiia —
Ta furnu karwaliseks kahwatas.
Siis rääkis Alile, mis ija nõudnud
Ja mis ta wandes luban'd temale
Ja et see aeg ju eila mööda jõudnud,
Mil peab ta jälle tõtma kõrbesse.

„Kas on ju ija tõest nõnda wali,
Eht ja ei suuda armastada mind?“
Mii küsis temalt hirmuga würst Ali
Ja laene wiijil fertis tema rind.

„Mu arm on sinu wastu kustumata,
Kuid oma piha wannet kardan ma.
See wõib mu elu rõõmu kihwitada,“
Fatima wastab talle waluga.

„Sind armastaja ija käed kandnud
Kord ajutiseks waba ilmasse,
Ea wandes kätt ja südant mulle andnud,
Et pidid naeseks jaama minule.
Jah, ija arm on kallis taewaanne,
Weel kallim lapse sõnakuulmine,
Neid murrab siisgi abielu wanne
Ja määrab tüttartele waba tee.“

Mii rääkis Ali, naese filmi waatis,
Kus endue rahu tuli tagasi,
Siis Miirasele kingitusi jaatis
Ja arwas asjad forras kõigiti.
Müüd ajus perekonda löbu, nali,
Ja segamata kindel armastus.
Ju rüki ije walitjes würst Ali —
Ja kuulsaks tõujis tema wägewus.

Fatima kinkis perekonna õnneks
Kaks poega, terveid, priskeid kaskituid.
Need olivad nüüd riigis kaua kõneks
Ja kõigist alamatest hoietud.
Nii näitas wüerstipaari elu kenam
Kui inimene mõistab soowida,
Ei nõudnudgi Fatima elus enam,
Ta sai kui lapses ühes lastega. —

Fatima näeb, ta mees on kurb ja tume
Ja tihti seisab mõttes üksinda,
Ta palgelt kaob endne noorus, jume
Ja ohtab wahest unes salaja.

Fatima täidab õiget naese kohut
Ja astub Ali ette palwega:

„Ma kannan ühes sinu hädaohud,
Mül oma hingewalu awalda!“

„Ei wõi ja mind, mu kallim abikaasa,
Nüüd jelles kitsikuses aidata,
Mind kutsub kange sõjamüriin kaasa,
Ma pean sinust kauaks lahkuma.
Mu elu päästis üksford Ahmet-Ande
Kes kõrbe taga riiki walitseb,
Ma andsin talle sõrmuse ja wande,
Et aidata, kui sõda ligineb.

Nüüd sõrmuse ta saatis kätte mulle
Ja minu wanner meelde tuletas:

„Ma olen hädas, kallis sõber, tule,
Mind waenlane on ümber piiramas.“

Nii kirjutas ta mulle ja ma pean
Nüüd oma elupäästjat aitama;
Ma karawani juba walmis sean
Ja hakkan läbi kõrbe reisisma.“

„Mu kallis Ali, sinu armu läbi
Ma murdsin oma wande isaga
Ma tunnen sinu ees nüüd praegu häbi,
Ei kõlba sinu kõrwal elama.

Ma murdsin wande armastuse sunnil
Ja katkestasin pühad sidemed,
Nüüd murra oma wanne sellel tunnil,
Eiis oleme nii ühesugused.

„Jää koju,“ nõnda abikaasa palus,
„Jää koju oma laste kaitsejaks!
Mu armjam ilmas — Ali — küll on walus,
Kui sõjas surm sind minuist lahutaks.
Ma kardan Mirast, oma walju ija,
Kes sinu kõrbe reisi takistab,
Ma tean, et tema leppima on wiia
Ja igast wastaliseft wõitu saab.“

„Datima, see on Allah püha seadus,
Et sina wõijsid ijust lahkuda,
Ja see on naeseline õrnus, headus,
Et ja mind teele jaadad nutuga.
Mis makswad sõnad: woorus, truudus, auusus,
Kui keegi teoga neid tõeks ei tee?“
Mii Ali pühalikult kindlalt lausus
Ja wõttis abikaasa kaenlasse.

„Su sellest tuleb ilmas halbtust, paha,
Kui wabadikku petab wabadif,
See surmab rahwad, lõhub riigid maha,
Kui wõrjt on wõrjti wastu walelik.
Sest hädaaeg on sõprusele kaaluks,
Mis näitab, juur ta sõbra hinge hind.
Kui kõik maailm mind koju jääma paluks,
Ei suudaks keegi effitada mind.“

„Mu armas Ali, ma näen praegu ära,
Et sind ei suuda üksigi keelata.
Ma jõuan kannatada sõjakära
Ja tahan ühes tulla sinuga.
Ehk oma lapse, lapselaste pärast,
Su wastu Miiras tunneb halastust,
Meid hoiab eemal kõrbe tormi kärast
Ja auustab wäetimate süütaust.“

„Ma tean, et koduelus naese suurus
Ja ema lapse hinge tulew pilt;
Sa oled tülitajaks sõjamurrus
Ja peaffid eemal seisma lahingilt.
Ma siisgi naese armu, hinge truudust,
Maailmas pean kõige kallimaks.
Siis tule, kui ja reiji waewa, puudust
Ja pikka teed ei pane igawaks.“

*

*

*

Su läinud aasta, läinud teisest päewad,
Kuid wana Miiras ootab asjata,
Ta tütre tõotused tühjaks jääwad,
Et tule tema isa trööstima.

Ta hinges valu, wiha, kartus wõitles,
Kui arwas tüdart wale wandujaks
Ja jälle wahest wana südant sõitles,
Et ikka waikselt ootaks, kannataks.

Ja korraga tal tuleb mõte päha,
Ta jookseb nõia-torni rutuga,
Et läbi ime-akna ära näha,

Mis teeb Fatima ja kus wiibib ta.
Kas mõni õnnetus ta kannul walwab

Wõi mõjunud ju ilma kawalus,
Ehk efitus ta hinge juba jalwab

Ja südant täidab mustus, madalus.

Ta waatab ja Fatima nime hüüab

Ja ahastades waljult karjatab,

Siis ennaft uuest waigistada püüab

Ja akna wastu nägu toetab.

Kui madu kihwt nüüd määsjab tema weres,

Ta walust, wihast waljult wäriieb,

Tal rahutus on liikmetes ja keres

Ja sonides ta nõnda kõneleb:

„Sa oled ligi — siiski minust kaugel,

Sa oled jõudnud unustada mind,

Su pärast minul pijarad on laugel,

Su pärast haawatud on isa rind!

Kes on see, kesse tee pääl jaadab teda

Ja uhkelt ratja sõidab tema ees?

Ah soo! Müüd alles märkan mina seda!

See pole keegi muu kui tema mees.

„Ma usun nüüd, et halastaja taewas

Et põlga tõsiit palwet ialgi,

Ta on mind kuulnud minu hinge waewas

Ja jaadab mulle tütre tagasi.“

Ta tõttas tornist tormi kiirusega

Kui hullumeelne nõder jampsiija

Ja hüüab kõrbe walju sõnadega

Kui äite, nagu wõimjam kästija:

„Mu teenid: samum, harmatan, siroku
Ja tormid, marud, kes nüüd waifite,
Kõik wõim ja wägi koguge nüüd kokku
Ja walitsejat truuisti teenige!
Mu tütar sõidab praegu kõrbeist läbi,
Kes oma truudust, wannet salanud;
Kes isa südamele teinud häbi
Ja lubamata elu alanud.

„Kõik tulge mulle appi — ruttu! kiirest!
Eest kurwalt otsustaw on wiibiw tund,
Ja jõuab wälja minu waate piirest
Ja naerab meie laiskust, meie und.
Ea samum tapad tema mehe ära,
Kui julgeb ta mu tüdart keelata,
Ja annab teda wabaks, ei tee kära,
Eiis wõid ta elu talle kinkida.“

Nüüd muutus tormilijeks ilm nii waga
Ja tuuled hulustiwad hirmsaste,
Kes sõitis Miiras, samum tema taga
Ja tolmupilwed tõuswad kõrgele.
Liinw keerles, tõusis taewa alla üles
Ja kattis päik'se palge ülewal,
Torm kandis terwet mäge oma süles
Ja ähtles, puhkles raske foorma all.

Beel pole karawanil hädaist aimu,
Waid löbu täidab kõiki reisiiaid,
Eääl äkki täidab hirm Fatima waimu,
Ja kuuleb hirmsaid tormi hulunaid.

Ta rinnast tungib ehmatuse kisa:

„Mu armas Ali, ruttu, põgene!
Meid ajab taga minu wali isa
Ja samum möllab kõrbes hirmsaste.“

Kui surma hirm nüüd loomi taga ajab,
Nad tuule kiirusega jooksewad,
Torm lendab, juba tema mürim kajak
Ja tunda on ta leegid palawad,
Fatima hüüab meeletuusega:

„Mu pojad — noored würestid — kaitsege!
Kes tulewad ta järgi teenritega
Ja tormi tundes nutwad waljuste.

Torm jõuab juba nende selja taha,
Kõik loomad viimses jõuus ruttavad.
Fatima kamel jumult langeb maha,
Kõik teised temast mööda tõttavad.
„Nüüd päästke endid, kuni aeg on hilja,“
Nii hüüab paludes Fatima juu,
„Ma maitsen oma ülekohtu wilja,
Ma walewandes langen'd alatu!“

Würst Ali kargab wälgu kiirusega
Ja wõtab naeje põrmust ülesse,
Kõik trööstib teda armsa sõnadega
Ja ajab ühes teiste järele.
Sääli sejab kõrbe walitseja kaju,
Kui hiigla kogu tee pääl nende ees,
Ja palgel paistab hirmus wiha tuju
Ja wälgu tuli wehkleb filmades.

„Nüüd minu tütar anna kätte mulle
Ja ise põgene mu filma eest!
Su laste pärast jäägu elu sulle,
Tee, et saad wälja minu rajadest!“
Nii hüüdis Miiras, Allit wastuist ootis
Ja enmast wõitlusele walmistas,
Ja nõnda würsti hirmutada lootis,
Kõik filmad nähti julgelt säramas.

„Kas ühest ohwrist sulle küll ei saanud?“
Nii küsib Ali julgelt Miirastelt,
„Kes naesena ju juures kannatanud
Ja kustutanud elu warastelt?
Fatima on mu seadusline naene,
Kes tohib teda nõnda tagasi?
See rõõm on warane, et tema waene
Su jalgel närtsub nagu emagi.“

„Kas sina, häbemata poijikene,
Nii julged wastuist anda minule?
Ma olen waim ja mitte inimene —
Nüüd tule, ühes jõudu katsume!“
Nii karjus Miiras, hirmjas tugewuses
Fatima Ali kaenlast lahutas,
Kes mõistujeta raskest minestuses
Ja kätte pääl nüüd nähti lamamas.

„Ma võidan were süüga kallist hinda!“
Nii hüüdis Ali hirmsa vihaga
Ja ajas mööga vastasele rinda,
Kes nüüd ei võinud enamst faitšeda.
Nüüd Miiras jala silma pilkniisega
Sääl andis märki hirmsa tormile,
Et tema oma võimsa vägedega
Siin tapaks taltšimata vastase.

Nüüd kuulbus kõrgel õhus mürin, kärin
Ja hirmus liiva mägi ligines.
Fatima ärkas — hinges hirmu värin —
Ja Ali rimma na'ale põgenes.
Ja jellel pilgul, kus neid Miiras nägi,
Üks teise hõlma õnnes langemas,
Sääl langes kohinaga raske mägi
Ja ühilt hauda neile walmistas.

Ueljas laul.

Abdallah ja Soranda.

Õo rahu laia kõrbe laane katab,
Kuu, tähed armsalt alla paistavad
Ja raske uni oma kaisju matab
Kõik waewast wäsitatud reisijad.
Soranda filmad kinni weel ei waju,
Ja walwab üksi oma telgi sees;
Tal eluplaani ehiteleb aju,
Abdallah ilus pilt ta filma ees.

Ta oma riided uuest selga wõtab
Ja astub telgilt wälja jalajalt.
Kuu paistel, tähe kuldjel walgel tõtab,
Et rahu leida armsalt hallikalt.
Sääl tahab weega nägu jahutada
Ja unustada armu palawust,
Sääl tahab Allah poole palweid saata,
Et juudaks unustada armastust.

Ta kõnnib. Öö on pühalik ja waga.
Ta wiibib nagu uuenägudes.
Tal teadmata, et tema selja taga
Üks fogu warju kombel ligines.
Abdallah ergutatud hinge jummil
Du unustanud kombed, wiisakust,
Ta loodab täna, waiksel õhtu tunnil
Sorandal' awaldada armastust.

Abdallah waatab waikselt alla wette,
Kus neiu kuju paistab kaldalt sees,
Ja seda nähes tuleb talle ette,
Kui seisaks tema kohtumõistja ees:
Soranda, näokattest waba, palge,
Mis tema praegu hakkab pesema,
Siin kumendab kui kauni koidu walge,
Mis taewa piiril paistab pilweta.

Nii mõttes ligineb ta taja weele.
Soranda kohtub, nähes wõõraft meest,
Kes sambana jääb seisma tema eele —
Ja neiu püüab põgeneda eest.
„Soranda! Anna mulle seda andeks,
Mul pole jõudu teha teisiti!
Kui see mu hingele ka tuleks wandeks,
Ma tahan jeda kanda waguši.

„Ma Allah nimel, kes on meie Jumal,
Ja Muhamedi juures palun sind:
Sa ära arwa, et ma halp ja rumal,
Kel ülekohtust täidetud on rind!
Öö warjus, inimestest nägemata,
Mul pühenda siin ainus waikne tund:
Ma puhtalt, pühalt wõiu sind armastada,
Ma olen tihhti näinud sinust umb.

„Nii õiglane on minu nüüdne nõue
Kui selge tähevalgus ülewel,
Mis walgustamas Allah taewa õue
Ja waatab meid nii armjal paistusel.“
Abdallah palub nõnda mahedasti,
Et hirm ja kartus neiuft kaowad.
Ja neiu wastab talle wagušasti,
Ta sõnad nagu kandle kõlinad:

„Dü warjus — jalajas üht õnnetundi
Ea ihtad minust? Mõtle ometi!
Ma küsin, noormees, täida minu fundi
Ja võta oma nõue tagasi!
Kel säherdune õnnetund on himas,
Mis noorus kuumal hingel ihaldab,
Sel pärast kustumata piin on rinnas
Ja rinna pääl ta wärdjat imetab.

„Ea hoia eemale need kõned minuist,
Mis täidetud on armuleegiga,
Ja tea, ma olen märkja wanem sinuist
Ring seega sulle täitsa kõlbmata.
Säääl saadan hõõrub rõõmu pärast käsi,
Kus nõnda ühendawad endid kaks:
Ei riid ja tüli nende wahel wäsi,
Säääl põrgu wenib tüki laiemaks.

„Nüüd pole paras armus aega wiita,
Meist jäägu täna hoopis maha jee.
Meil kohus üksnes Allah juurust fiita,
Meil jalge all on püha linna tee.
Eest jäägu iha, noore were mängid
Ja jahtugu, mis tuiswas rinnas keeb,
Ring ununegu siinised õnnesängid —
Kui süda taewa poole palwet teeb.“

„Arm kallim kingitus on Allah kofast,
Mis ülendab siin inimeselast,
Ta puhtam till on paradüüsi ojaist,
Mis taewas meid ei keela maitsemast.
Kuis patustab jee tundmus püha reisi?
Arm ise on ju selge pühadus;
Ei eksitele praegu siingi teisi
Ka meie hingeline igatsus.

„Soranda, nüüd on warsti walge juba,
Mis sunnib magajaid ju ärkama.
Ma palun, anna mulle seda luba:
Kord fatteta ju palet waadata.
Ma annan selle eest, mis sina nõuad,
Ma annan sulle pandiks südamet,
Ja kui sa tahad, kui sa seda jõuad,
Siis müü mind pärast orjaks kaugele!“

„Abdallah, sinu valimata sõnu
Ma kauem siin ei juuda kuulata,
Neil pole õiget takti, õiget mõnu,
Sa oled nagu nõder jampjija.
Kus mees ju õrna naesterahwa kaenlast
Ei juuda nõrkemata lastuda,
Kuis jõuab säärane veel võita waenlast
Ja tegudega nime kroonida?

„Kas tead, et Allah vägi, püha jumdmus
Kaks inglit jaatis alla taewa seeft?
Neil nimeüks on: a u u = ja h ä b i = t u n d m u s.
Need kaitsewad meid ala kurja eest.
Küll iga süda kahetsedes nutab,
Kui esimest kord elus patustab,
Ja kaitseingel — h ä b i — taewa ruttab
Ja wiimist korda jüdaant wäristab.

„Ma tean, et patt on magus jüdamele
Sel filmapilgul, kui ta tehtud jaab,
Kuid pärast kahetsuse filmaveele
Ja põrguni ta hinge alandab.
Ei ükski vägi enam walgeks muuda
Siis kahetsuse kawa festwat ööd:
Ka Allah juurus wägewus ei juuda
Eääl tegemataks teha tehtud tööd.“

„Ma amman sinu pärast pühaduse,“
Abdallah huuled waljult sõnawad,
„Ja tallan jalge alla mehijuse
Ja põlgan ära oma armsamad!
Ma põlgan kõik, mis juur ja kõrge ilmas
Ja salgan ära püüded pühamad:
Ka walguis jäägu mustaks minu silmas,
Kui sina teisi omaks nimetad!“

„Siis mehele, kel näitab üks ta puhas,
Kas põrgus, kus on saadanate ring,
Eh! paradiisi ditswas die luhas
Kord elab tema suuremata hing,
Peaks awama mu käsi oma palge,
Peaks ohverdama neiuliku auu,
Peaks tegema, mis naerab päikse walge,
Peaks sammu astuma, mis alatu?“

„Arm ilmas iga elule on algus,
Ei hinge leegid tunne seaduseid.

Arm isegi on päike, hinge valgus:

Ras juudad sina kinni katta neid?

Mu õnne tee saab sinust kinni pantud,

Et hingates mul kitsaks läheb rind.

Mu sõna olgu sulle pandiks antud,

Et ma ei suuda unustada sind.

„Mis oleks elu, kui sind saada pole,

Mis maksab auu, kui hinges igatsus?

Ra paradüis on mulle tühi, kole

Ja piinaks saab jääl suremataus.

Mis maksab mehijus, mis maksab kõrgus,

Sorandakene, ilma jünuta?

Su kõrwal walu ma ei tunneks pörgus,

Su kõrwal nagu Allah elaks ma.

„Soranda, mõtle — kui ju elust läbi

Kord oleme siin armus astunud,

Kui seljataga elu waew ja häbi

Ja Allah juurde saame kutsutud:

Siis mälestame jälgi armu rada,

Mis astusime maa pääl hõistades.

See wõib weel taewas hinge rõõmustada,

Mis maa pääl püha oli rinna sees.“

„Küüd küllalt juba, mitte sõna enam!“

Soranda hüüab waljult käskiwalt.

„Su kõnedes on sõna sõnast kenam

Ja kofku seatud wäga isufalt.

Kuid uendega ei suuda ja mind wõita,

Ei need wõi õnneteetele wiia sind.

Ja tahad minu pärast pörgu sõita

Ja põlgad taewast! — Kuule weel furd mind:

„Abdallah, pörgus saadanate talus

Du igawene piin ja wiletjus,

Sääl maitseb süda kustumata walus,

Mis korda saatnud rumalus.

Sääl lõppemata pörguleegi ligi

Siis heidetakse wilets süüdlane,

Kus julab wälja tema wiinne higi,

Mis põleb ihu pääl kui tulufe.

„Ja iga tahes õnnetuma leha
Dn külge pidi põrgu palavas.
Üks külg tal julab vastu tule eha
Ja teine külg on priiskelt kasvamas.
Siis tihti jaadan süüdlast ümber käänab,
Et terve külg läeks uuesti julama,
Ja küpsen'd külge tulest välja väänab,
Et see võiks jälle uuesti' kosuda.

„Nüi igavejest ajast igavesti
Sääl kasvab, põleb huffa mõistetud,
Ja kõrvu kostvad kaebed tafakesti:
Mispärast on ta sinna heidetud!
Siis peab jaadan oma lustipidu
Ja pilkab, naerab walus waevlejat,
Kui hinge sees veel kahetjuse idu,
Et teeninud ta elus jaadanat.

„Ja paradiis, kes jõuab kujutada
Ta ilu, juurust, kõrgust, pühadust,
Kus uhked nullitjad ja kuldne rada
Ja mitu tuhat väravat ja ust.
Kus öied joovastavat lõhna andvad,
Püüd witu warju waitjelt puhata.
Kus noored neiud õndsaid süles kandvad
Ja waatavad neid armsa silmaga.

„Sääl õnne elu igavesti kestab,
Ei üksigi ilu muutu, wanane;
Sääl noorus noorusega juttu westab
Ja armu kirg ei hinges wähene;
Ring iludused meestel toitu toowad,
Mis pole põrmupiinal kasvauud,
Kad ühes jumalate jooki joowad,
Mis parem on kui wein, mis keelatud.

„Abdallah, kui ma praegu kõrge mäele
Sind wõiksin üles wiia waatama,
Kus paradiis jääks paremale käele
Ja pahemalt wõiks põrgut siluata.
Ja kui siis nende wahel seisaks mina
Kui wersta post, kust teed wõiks walida —
Noh, kumba teed sääl waliksid siis sina,
Ei ole mulle raske armata.

„Ja kui ju elus ühenduse ahel
Meid oleks seaduslikult sidunud,
Siis oleks warsti külmus meie wahel,
Kõik töötused tuulde puhutud.
Nüüd töötad küll ühes põrgu tõtta
Ja wäsitad nii tühjalt oma keelt,
Kuid pärast paradüüsi mind wõtta
Ei tahaks ja, see oleks wastu meelt.“

„Soranda, kui ju läbi armuleegi
Sul kõnes mõistus tõstatab oma pääd,
Siis ei wõi hinge tundeid leida keegi,
Siis pole mulle loota ühtgi hääd.
Ma tean, ja minu pahwet nüüd ei täida,
Mind waljusega tõnkad minema;
Mul oma palge iludust ei näita,
Mind oma rinnale ei wajuta.“

„Siis tea, et salajas siin täna juba
Kui hallikal ja olid pesemas,
Ma wõtsin julgust, wõtsin endal luba
Ja waatasin ju palet salajas.
Su uhkus, kõrkus on nüüd põrm ja pihu
Ja südamel jul ärkab tigheidus,
Et minu filmu ju warjamata ihu
Du näinud, mis mul armjam mälestus.“

Soranda tunneb werewoolu ihus,
Ta filmad põlewad kui tiigril pääs.
Ta seisab kindlalt, põueoda pihus
Ja piste tungi tunneb omas käes.
Ta hüüab nii, et kõrbe wastu kajab,
Abdallah poole wihatuju sees,
Mis nooremehe juuksed püsti ajab,
Kes wärisedes seisab siin ta ees:

„Sa oled hirmjam veel kui kawal madu,
„Kes pööja warjus jala waritseb,
„Suust purskab wälja tulist fihwtijadu,
„Mis igal elul kobe otja teeb.
„Sa, nurjatu, ei tunne auu ei häbi,
„Sul oli nõuu, et ekstitada mind;
„Nüüd ajan sulle oda rinnast läbi,
„Sest elama ei ole wäärt ju rind!“

Tal ähwardades kerkib wihatuju
Ja mõjuwaks läeb kõnes sõna rõht.
Oru neiu on kui kangelase taju
Ja wihast wäriseb ta hingedhk.
Nii rimašt käärides ja kihisedes
Tal veri tungib üles ajusse,
Ta wiskab põueoda wihisedes,
Et otša teha noore mehele.

Kuid wihast pimestatud pill on kehwa,
Et kaugust mõõta sihimärgile:
Ei oda nooremehe rinda treshwa,
Waid tungib kõrwa palni tüwisje.
Kus noormees tuimalt oda ära wõtab,
Nii rahulik, ei tunne wihagi,
Soranda ette naeratades tõttab
Ja pakub sõjariista tagasi:

„Säh, wiska uuest', treshwa rinda, päha,
„Tee otša minu noore elule!
„Üht jannuu siinest paigast ma ei läha,
„Säh oda — ära karda, wäriše!
„Ma waatan julgelt sinu filmadesje,
„Ma waatan sinu käe liikumist.
„Ma awan rinna — wiska südamesje,
„Mis warjanud on armu hingelišt.“

Kui järsku ära kohkunud gazelle
Ehk kõrbe hirw, kes kuulist haaratud,
Soranda kargab kiirul oma teele
Ja warsti on ta silmišt kadunud.
Abdallah tunneb oma rinnas sundi
Weel üksford juttu teha temaga,
Kuid ta ei leia enam parast tundi,
Siis katsub õnne tema isaga.

Viies laul.

Lahkumine.

Ju puhkus mööda. Reijijad on jalal
Ja unustatud endne väsimus,
Kõik toimetavad oma kraami kallal
Ja igal pool on tibe tegewus.
Nahk-lähkrid saavad paradatud noortest
Kul rassem töö on wõimata,
Ja wanad teewad kõiji datli koordest
Siis tõtwad oma asju siduma.

Ja niinejt tehtakse jääl moonakotta
Mis hirji, durraga jääl täidawad,
Ja naesed puhastawad keedupotta
Ning nahkseid lähkrid üle tõrwawad,
Et wärsket weji katti neid ei rõhu,
Kui hallikatest saawad täidetud,
Ja kange kuumus krõbedaks ei lõhu,
Kui weji joogiks ära kulunud.

Säält kuulub eemale ju walju kõnet
Ja kisa, kära kostab igal pool,
Säält kiskumas ja riidlemas on mõned,
Neid kõiki walwab Solimanni hool.
Päämehe hääl jääb kõigist läbi lõitab,
Mis teiste kõnest wälja kuulufte,
Kui tema käsku andes waljult hõitab
Eht sunnib tülitsejaid rahule.

Siinsamas, festel toimetust ja kära,
Abdallah arwab, nüüd on paras tund,
Päämehe juurde astub, filmis jära
Ja hinges näeb ju armu õnnist und.
Kätt suu ja otja ette, rinna pääle
Ta wajutab ja nõnda teretab,
Teeb mehelihteks, julgetks oma hääle
Ja palub, kas siin kõneks luba jaab.

Nüüd Solimanni wana kogu sircub
Kui filma nähes wenits pikemaks —
Ta waim kui wäsimusest üles wirgub
Ja tume waade muutub terawaks.

Ta waatab noort meest jalatallaist päha
Ja nägu, pilku, kaswu tummistab,
Siis nagu mõttes waitib enne wäha
Ja pikkamisi kõnet alustab :

„Suur Allah, see on wägew, halastaja,
Ta kuuleb iga ühe soowi häält
Ja annab sulle, mis sul ial waja,
Kõik räägi ära oma hinge päält.
Siis anna prohwetile kõrget kiitust,
Kui saawad sinu soowid täidetud.
Nüüd alga juttu, et ei ajawitust
Ja awalda, mis ja mult soowinud.“

„Siis wägew Allah igal sammul taitsku,
Sul palju aastaid, terwist andku weel,
Sing paradüüsis tõisist rahu maitsku,
Mis siin ei leita kõigel elu teel.
Nüüd, kuule, sheik, mul taewas tahab anda
Üht oksa sinu sugukonna puust.
Mu ülem õnn siin ilmas on Soranda,
Mu süda ihkab tema ligidust.

„See tundmus õnnes paisutab mu rinda,
See sünn nüüd ajas sinu juurde mind.
Eks üttele, sheik, kui kõrget taju, hinda
Mul maksab siin see kõrbes püütud lind?
Ma annan oma warast wiimise iwa:
Kõik reisi kraami, tublid kamelid,
Weel pääle jelle on mul kallid kiwa
Ja palju uhkeid siiditekkijid.

Meid kõiki wõta, ja kui need ei jõua
Soranda hinda ju ees tajuda,
Siis minu orjad enesele nõua,
Mind pane kauaks ennaft orjama.
Ma tahan ennaft anda sulle pojaks,
Su jõna kuulda kõigel elua'al,
Su tell siin olgu mulle pühaks kojaks,
Su maja elupaigaks kodumaal.“

„Kas sina, noormees, selleks tegid reisi,
„Et kõrbes pulmapidu pidada,
„Siin fergel meelele effitada teisi
„Ja nende mõtteid tulla jégama?

„Eu wanemate warast kallid annid
„Ja reiji tarwis antud kamelid,
„Eul näitavad kui lapsel mängukannid,
„Neid oma tujudele ohvriks wiid.
„Need anti sul, et õndjust taga nõuda
„Ja reijil elu vastu valmida,
„Et wagalt rahun püha linna jõuda
„Ja olla õige Allah teenija:
„See on su eesmärk, pea nüüd meeles seda!
„Siin minu kohus on sind noomida,
„Et sina filmast kustuda siin teda
„Ei lase, ega wara pilluta.
„Ja sõprus, mis su suu nüüd mulle pakub,
„Sest wana süda wäha rõõmu saab.
„Ka tiiger taltsutaja põlwi lakub
„Ja saaki saades saba liigutab.
„Kuid tuju sees on metsaline jäle
„Ja filmapilgul häädust unustab,
„Nii iga sõprus kustuma on wäle,
„Mis kasu mõttes kinnitatud saab.“

Nii räägib Solimann. Abdallaft läbi
Käib iga sõna nagu surmahoop.
Ta läheb, filmis alandus ja häbi,
Mis wana wiha uelt ette toob.
Ta otsib üles endsed mäsuwennad,
Kes waheajal jäänud wagusaks,
Teeb neile uued reijijihid kenad
Ja maalib praegust korda koormawaks.

Nii on tal hõlpus käia waenurada,
Sest endne tutwus alles teadawal,
Ja uusi lõkkeid tulest sünnitada,
Mis kawa sumbutatud prüigi all.
Nii ruttu paha seeme jälle juurdub,
Kui ka küll sigimata kõrbe siin.
Abdallah meeleliste fogu juurdub
Kui mäe päält alla weereja lawiin.

Nüüd need, kes kiskendamud seni a'ani,
Et wana sheik teeb tühja wiivitust,
Siin takistawad mäsjul karawaani
Ja tarwitawad oma kawalust,

Et Solimanni vastu muuta meeli
Ja aega jaada lahutavaks tööks,
Nii kulutavad oma kiusu keeli,
Et siia seisma jääda jelleks võts.

Kuid tühi lootus neil, et kõrbelooma
Nad juudaksiwad panna ahela,
Kes orjaliku waimu ees ei rooma
Ja nõtradest ei lasa silduda.

Seft otse siis, kui rahwa weri käärib
Ja walitsemas juurem segadus,
Solimann julgel sõnal otjust pärib
Neilt, keda pole puutnud kawalus:

„Kes muutmata on jätnud oma meele

„Ja murdumata jäänud maru sees,

„Reed Allah nimel tulgu tohe teele!“

Ta hüüab waljul sõnal rahwa ees.

Kui oleks katt neil sõnul kannul käinud,

Nii tõuseb kisa, kära, segadus,

Üks ainus tund, kõit rahwas lahku läinud

Ja igal poolel oma walisus.

Kõit elu-targad, wanemad ja hallid

Ja rahu armastajad mõtlejad,

Kel elu waewast jaadud teated kallid,

Nüüd Solimanni järgi astuwad.

Sääli lahutus, mis häwitawalt rõhub,

Mis rahwa juurte tööde surma paik,

Nüüd wana Solimanni hinge lõhub,

Sheik siisgi kõnnib rahulik ja waik.

Ta katsub mõttes iseennast läbi

Ja uurib lahutuse põhjusti,

Eht on siin tema süü, et jäädaw häbi

Nii filmapilgul korda saadeti.

Ta oma pääle süüd ei juuda wõtta,

Töö palgats annetud tal kius ja laim

Ja pimestatud noorte vastu sõtta

Ei suutnud minna wanamehe waim.

Aeg kõigile saab uue mõtte looma,

Werd jahutama noore rimma sees;

Aeg ekijaid saab jälle ühte tooma.

Nii trööstib emast põlgitud wana mees.

Siis mahajääjaid üle kõrbe selja
Ja nagu õnnistades silmitseb,
Sääl näeb, et tema leerist tuhat nelja
Üks derwiish ratsal ära põgeneb.
Nüüd lähwad sõitjad. Õhtu kätte jõuab,
Mil jälle pifut aega puhata.
Truu hulga sheif nüüd oma ette nõuab,
Et näha, palju läinud kaduma.
Kuid õnnetuse kaal ei ole taja,
Siin leiab uue piste wanake:
Soranda läinud mäsšajate kaaja
Ja pööranud ka selga isale.

Kui walgust siia maha tuimaks lööbub
Sheif seijab ja siis algab otjimiist.
Kui löwi, kelle pojad ära sõõbub,
Ja lasseb kuulda hüüet hingelist.
Sääl tummalt wastust annab kõrbe kaja
Ja kuulmata jääb tütre armas hääl,
Sheif wiidab tühjalt oma kalli aja,
Jääb wiimaks seisma lagediku pääl.

Sääl julgel sõnal Allah suurust kiidab
Ja palub raskel tunnil toetust,
Siis mõttes wandesõnu kokku liidab,
Et lahkujaile nõuda kaduwust.
Tal tõuseb käsi sõnawoolu tõtte
Ja raskelt kerkib, wajub wana rind.
Sääl järsku tuleb talle teine mõte:
Eks leppimine ole kõrgem hind! —

Jah, koledam kui tallel murdja urin
Wõib olla Allah püha kõrwa ees
Kõik perekonna wastamiisi nurin,
Kus oma werd ja liha wannub mees.
Sääl noorepõlwe õnneist kihwti walmib,
Kus isa oma lapse ära neab,
Keiist wandesõnuist saadan jutlust palmib,
Mis rõõmu tujul põrgu pidul peab.

Nii mõtleb sheif, kui teised sinna jõudwad,
Ja kurrwastus on ära wõidetud
Ja kui nad temalt walju kohut nõudwad,
Sääl nende üle, kes on lahkunud,

Siis räägib ta, nii rahulik ja julge,
Kui oleks asi korras kõigiti:

„Kui soovite, siis minu otjuist kuulge,“
Ta waatab sõbralikult waguji:

„Kes elu keskel tegewalt ei asu,

„Ei kuula oma kuningat ja pääd,

„Neist pole rahwale ka tõsist kasu,

„Ei wõi need ilmas teha mingit hääd.

„Eks käärimine selgitele õlut,

„Eks tuli kulda selgeks puhasta?

„Tuul kannab wälja puhtast wiljast kõlud,

„Haaw kaswab kinni uue lõitega.

„Eh! alatu küll näitab nende tegu,

„Kuid ma ei tunne kahju midagi,

„Sest kõrge Allah ette sääraist segu

„Ei tohtinud ma wiia ometi.

„Ei tohi kurwastada mind ka keegi,

„Et lahtumine päris lapse mult.

„Eh! lähed õnneks, et neist pääseb keegi,

„Siis on see Allahle kui puhas kuld.

„Kas kurjus asub üffi halwas peres

„Ja waenukodu orja seisujes?

„Ei, paise kihwti leidub wõrsti weres

„Ja kiusu kuninglikus südames.

„Kui Allah meile enneaegseid haudu

„Ja wiimast walu tahab soovida,

„Siis teeb ta jeda langen'd laste kaudu:

„Lõõb wanemaid ja lapsi korraga.

„Door weri pani mulle jeda paljuks,

„Et wana tuntud rada käisime,

„Mu seaduseid nad pidajiwad waljuks

„Ja kindel ford neil näitas tühine.

„Küüd on nad endid ise teinud wabaks

„Ja hinnas iga mehe tahtmine.

„Ma soowin, et neid õnnetus ei tabaks

„Ja rahus lõpeks üksford nende tee!“

Kuues laul.

Fata Morgana.

Abdallah jeltfi hulgas röömuühüie,
Et lahkumine korda saadetud,
Et täide läinud kauaaegne püüe
Ja wana sheik nüüd nendest lahkunud.
Mad langewad siin üheteise kaela
Täis waimustust ja õnne joomastust,
Nii eietawad wennastuse paela
Ja kõiki täidab lahke lõbu, lust.

Abdallah waimu juurust, tarkust, rikkust
Sääl kiidetakse juure häälega,
Siis laidetakse kõrbe teede pikkust,
Kust Solimann neid jõudnud wedada.
See olla püha rahwa raske häbi
Ja kartlik takistaja wanameel,
Et otse teed ei aeta kõrbest läbi,
Nii palju raijatakse aega teel.

Siin loome jeltfis uue aja fihi
Ja muudame, mis forratu ja nõrk.
Nüüd a'ame püha linna otse sihi,
Et lahkub rahwa filmist pime mõrk.
Siis järel-ilm saab andma rohket kiitust
Ja tulew sugu õnnistama meid,
Kui leiawad, et pole ajawiitust
Ja usutee ei foorma enam neid.

Nii läheb täide siin Abdallah nõue ;
Ta sheiki ann sees seisab rahwa ees,
Rööm paisutab ta rinda, tukswat põue,
Tal jala mõte walmib aju sees:
Ta tahab enne püha linna jõuda,
Sääl Solimanni wastu astuda
Kui mees Soranda kätt ja jüdant nõuda,
Kes ennast tõstnud suurte töödega.

Ju teisel päewal wara, koibu walgel
Abdallah jeltskond hakkab minema.
Sääl nende jeltfi — kiini taetud palgel —
Üks waga derwish ilmub forraga.

Ta kiirest sõidust jaadud kuuma higi
Nüüd kuivatab ja tänu palvetab,
Ja reiju koha siis Abdallah ligi
Ja enesele julgelt omandab.

Eiin teegi talle lahkest kätt ei anna,
Ta kõdikdest jääl wõdrastatud saab,
Eht näib ta küll nii tafane ja wana,
Ta olek süisgi kahtlusi äratav.

„Mu üle ärge mõelge paha,
„Ma tahan ühes tulla teiega.
„Ma jätsin Solimanni jeltji maha
„Ja tulin ära õhtul jalaja.

„Ei suuda lõpetada oma reiji
„See jeltskond kõrbes enam minuta,
„Säält pöörab ümber weelgi palju teisi
„Ja püüab ühendada teiega,

„Et otse teedel püha linna sõita,
„Kust pole läinud jeni üksigi hing,
„Ja nõnda auu ja kuulsat nime wõita,
„Mis enesele palmib meie ring.

„Moor sheik, nüüd ole julge, ole wahwa
„Ja kõrbe laiusesse pögene,
„Et wõiksid eemal hoida oma rahwa
„Reiji, kes säääl rutwad meile järele.

„Säääl kannetud saab lahutuse seeme
„Ja tülid jälle meie jeltjisse.
„Nii enesele palju paha teeme,
„Kui neid weel endi sekka wõtama.“

Nii räägib derwiish lihtja sõnadega
Ja sunnib kõiki jeda uskuma,
Teist nõuu peab jala iheenesega,
Et neid nii hoopis ära segada
Ja wiia pärast wana tuntud teele,
Kus kõnnib Solimaan nii julgesti,
Kes kaugele ju jõudnud nende eele
Ja kordagi ei waata tagasi.

Ta näeb ju waimus hirmsat furmatundi,
Mil rahwas wastu tõttab ihukalt,
Ja tunneb rinnas pühalikku sundi
Neid nõnda päästa otse teadmatalt.

Ja kui nad mõnda waewa juba kanda
On saanud waewalijel kõrbe teel,
Siis juudawad ka mulle andeks anda,
Kui praegust mõtet märkab mõne meel.

Ei ükski waga mehe plaani riku,
Ta sõnad kõikidele magusad,
Need kuulsuse ja auu palawikku
Neil rohkem leegitsema jüütawad.

Ei ole ajawitust, seisumist, püüsi,
Neid täidab püü: ruttu edasi!
Ja keegi korraist järele ei küüsi:

Kas on see õige wõdi kas ekü tee.

Sääl kõige waguşam on derwissh ise,
Kes iga sanmu hoosfakt jilmitseb.

Ta waatab taewa poole, liiwa sisse

Abdallaga siis nõnda kõneleb:

„Kui tahad õnnes lõpetada reisu,

Siis pane taewa märka tähele;

Sul seletab siin ilma kaarte seijsu

Ka iga tuuleõhk ja kõrreke.“

„Nad andwad teadust endsest rumalusest,“

Abdallah kostab kõrgi meelega,

„Need märgid heidetud ju tarwitusest

„Ja aja rüppe läinud hingama.

„See oli teile kohane ford warem,

„Kui rändajite umbes, teadmata,

„Nüüd leitud abinõu, mis palju parem

„Ja õigem ilma seijsu näitaja.“

Ta rinda siisgi tume kahtlus tärkab

Neid waga mehe sõnu kaaludes.

Ta nendeist Solimanni waimu märkab,

Kus taewa märgid juures wäärtuses.

Siis astub minema säält ära ruttu

Ja waatab kamelite jundimist,

Ei wõta derwishega enam juttu

Ja põlgab tema nõuet sõbralist.

Nii lähewad nad waikfelt mõne aja

Ja ühte toodu mõne päewa, õõ;

Sääl jõuab aeg, et puhata on waja,

Neid wäsitamud reisi waew ja töö.

Kuid ühtgi hallikat ei paista silma
Baid pruuni tolmu täis on kõrbe ruum,
Kõik kaevud elustavast weest on ilma
Ja õht on hingamiseks raske, tuum.

See häda tundmata on paljudele,
Kel lõppema ju kipub kannatus.
Õht pööritust loob mitme südamele,
Nahk lõhkeb ninas, keele pääl ja suus.
Sest kaaja wõetud wiimne wesi juua
Ei kõlba, see on läinud haisevaks;
See nõrkust tusta enam veel wõib tuua,
Teeb jooja jõudu märksalt nõrgemaks.

Et üffit õnnetus meid katsma tasa
Kord tuleks, see on juhtumine harw,
Ta wõtab teisi enesega kaaja
Meid tabama kui lindu kulliparw.
Häämeelega ta otsib üles nõrku,
Tal armsamad on õnne-püüdjad,
Ta kuningad ja würstid wõtab wõrku,
Teeb taltjaks kõrgid, uhked, wägewad.

Siin seltskond rööwliid nende poole ajab;
Liin kiirest tulemisest kohiseb.
Kõik ümbrus hooste hirnumisest kajab,
Mis reisijaile hirmust kartust teeb.
Ses rööwel-sheit kui rauast tehtud kaju
Nii kindlalt uhkelt istub sadulas;
Ta olekus on julge rööwituju
Ja walmis on ta wõitlust algamas.

Ta seltsilistel wäse karwa palged
Ja silmad, nagu põleks tuli sääl,
Suus paistwad pilkehüüdel hambad walged
Ja metslik kuulduw nende naeru hääl.
Ei palawuse wõim neil jõudu murra,
Mis rändajaid nii wäsitanud siin,
Kus teised arwawad, et tund on jurra,
Sääl alles röömsalt hõiskab Beduiin.

Abdallah käjul seltskond seisma jäeti,
Et rööwlitega wõitlust algada.
Sääl hüüab derwish: „Meie wõim on wäeti,
„Siin laseme end tappa meelega.

„Ma tean, meil kaafas warandust on palju,

„Sest nad ei ihka meie lahja werd.

„Kuld wõidab ära wõõra wäe walju

„Ja waigistab ka wahest wiha merd.“

„See waga mehe nõu ei ole laita,

„Sest selles ütji seisab pääsmine.

„Meid ütsgi parem tee siin nüüd ei aita,“

Abdallah pääle waljult käiafse:

„Sheik astu ette, wii neil kallist finti,

„Et nende waenuoda tuppe jääks,

„Ja ole julge, meile elu tingi,

„Et rööwliparw siit ruttu ära lääks.“

Ja iga mees jääb ruttu kofku kannab

Kõik jalajama wara, rikkuse,

Nüüd hoolimata kombel ära annab,

Mis enne kallis olnud temale.

Abdallah oma mehe meelsust näites

Nüüd astub feltjüst wälja julgesti,

Ta derwishe ja rahwa soovwi täites

Tu eemalt hüüab wastu rööwlile:

„Meid päästa eksiteedelt, põrgu haugust,

„Sa kõrbe poeg, su teadmine on suur!

„Sa tunned rada, tunned kõrbe kaugust,

„Siin on sul tuttarw nagu linnul puur.

„Sa jelle eest saad kõik, mis minu oma:

„Kuld, hõbe, orjad, palju kamelid.

„Mu kaafalased jaawad palgaks tooma

„Weel enam sulle, kui sa nõuafsid.“

„Hääl meelel täidan sinu soovimised,

„Kuid kallis olgu lunastuse hind!

„Ma päästan ära sinu feltsilised

„Ja hallitale warsti jaadan hind.

„Nüüd oma wiinne rammu kofku wõtke

„Ja tulge kofhe minu järele,

„Siit türel käigul ruttu ära tõtke,

„Ehk muidu jurma sülle suiigute.“

Pää-rööwel astub karawani eele

Ja seadib korra järgi reisiwad.

Nii astutakse uuel rammul teele,

Kus teised rööwliid rahwast jumiwad.

Gestwedaja neid wahest jooksta käjib
Ja naeratab jääl juures kawalalt,
Nii waene seltskond wõimetumaks wäjäb
Ja aimab paha oma käskijalt.

Ju paistab liiwast mõni furnu käji,
Mis paljaks muristanud maru wool,
Kui ütteleks jee, et Allah arm ei wäsi,
Tal nuhtluseks on ammu pääl ka nool.
Ja mõned kuuind kamelite fondid
On põrnu rüpest fistud walgele,
Mis seisawad kui hirmutajad tondid
Ja tunnistawad: Teil on efsi tee.

Neid nähes derwish kurwal meelel nutab
Ja ije hirmu tundes wärišeb,
Siis inimeste konta matma rutab
Ja neile troosti sõnu kõneleb:

„Siin Allah julane nüüd waikselt maga,
„Sa oled jõudnud nõutud rahusse.
„Su waim on paradiišis rõõmus, waga,
„Siin meie alles põrmus rändame.“ —

Nii tihti sešt, mis inimene jallib
Ja kindlal usul jaada ihaldab,
Kord korralt mõttes uhke pildi maalib
Ja selle ette ije kummardab,
Nüüd siin ka rändajate filma ette
Kand ilmub sinendawa merega;
Käib, nagu palju laewu lastud wette,
Kõik purjetawad nähes wiitmata.

Ja raumas paistwad majad nagu fastid,
Kuis film neid harjun'd kodus nägema,
Ja nende üle tõuswad laewamastid,
Mis wirwendawad mitme wärwiga.
Säääl näha söömas kamelite karju
Ja ümberkaudu õitswat rohumaad,
Ka palmipuid ja nende wilmu warju,
Kus ašet wõtnud roidun'd rändajad.

Nüüd rõõmuhüüd ja Allah kiitus kajab,
Ka jekka wande sõnu kuulufje,
Sešt iga üks jääl oma looma ajab
Kord korralt kiiremale sõidule,

Et waremini õnnist puhkust leida
Ja ennaft kosutada wärskes wees,
Sääl palmipuude warju maha heita,
Mis nõnda uhkes pildis seiswad ees.

Ei tunda mere õhku, mis nii lahe.
Waid kuumus lähed rohkem rõhuwaks
Ja muutmata jääb kaukus, nende wahe,
Ehk waate pilt küll tõuseb selgemaks.

See aga ennaft tihti teiseks muudab
Ja oma fuju wärwi wahetab;
Kuis roidun'd waim weel igatseda juudab,
Siin nõia kombel kohe näha saab.

Rüüd weel ford fiirustatse käiku, reiju,
Weel waljumaks läab juhataja fund.
Ja päike muudab oma otse seisju
Ja mööda jõuab raske lõunatuund.
Ja jõuab mööda — häda — pühib ära,
Kui surmaingli häwitaja tiiw,
Kõik uhked pildid, mere hülguist, jära,
Ja järele jääb paljas kõrbe liiw.

Suur kisa tõuseb: „Allah, andeks anna,
„Rüüd nõuab rõöwel meie wara, werd.
„See oli pette pilt: Jata Morgana,
„Siin näitas kurat oma ekkimerd.“
Nii wõttis rõöwel nende wiimse rammu,
Rüüd keelamata wõib neid riisuda;
Ei ole jõudu astuda neil sammu,
Et põgenedes ära pääseda.

See ahastus on rõöwlitele naljaks.
Nad naerdes kallist wara jagawad
Ja teewad põueodad tupest paljaks,
Et rahul seisatšiwad reisšjad.
Nii rõöwli pere keelamata neelab
Sääl filma nähes nende waranduist,
Ja kes nüüd sõna lausub ehk neid keelab,
Sel lõikawad nad keele ära suust.

Kes aga nende tegudega peri
Ja waisfel wiisil ära kannatab,
See orjana saab wiidud rõöwli leeri,
Kus aja jookšul ka ehk rõöwliks saab.

Abdallah ja ka derwiish kindlalt lootwad,
Et piik neil pea rinna purustab,
Nad waitfelt oma kurba otjust ootwad,
Mis rööwlipäälis warsti kuulutab:

„Kes rahwa häälel hüütud walitsjema,
„Siin jeda tappa — jöle Allah ees,
„Ja wagu jõnu ilmas kõnelema
„On kutsutud sind, wana waga mees.
„Ma teile mõlemile elu tingin
„Ja lasen priiks seesama forraga,
„Kuid ühte asja teiega weel tingin:
„Et meie seltsist peate lahkuma.“

Seitsmes laul.

Ühisel teel.

Nüüd jõuab õhtu, unerahu tooja,
Mil kinni wajub iga wäsin'd silu.
Siin lähed uhkes ilus päike looja,
Mis ialgi ei märka mujal ilm.
Siin wirwendawad maa ja taewas, päike
Ja jalgade ees heljub palaw põrm,
Kus asjadel on kalli kulla läige,
Kui oleks puutunud neid nõia sõrm.

Siin läigib kullas iga liiwaiwa
Ja heidab päik'je kiiri tagasi,
Kui oleks külwatud hull kallid kiwa,
Mis kunstirikkalt paisjwad uhkesti.
Ka walguse ja õhu laened toowad
Kui nõiatekki ruumi kõrguses,
Sääl taewalikku ilu ette toowad,
Kus ingliskujud heljumas on sees.

Siis algab öö. Õht kojutaw ja wilu
Ja ära kustub nõidlik wirwendus,
Kuid selle ajemel on uhkem ilu
Nüüd kujanemas tähtedes ja kuus.
Seft iga täht on ise wäike päike,
Mis tahab warjata siin uhket kuud,
Kus ühe tähe lumeline läige
Kui unes annab teise walgel' juud.

Kuid inimesel jelles surma wallas
On imeline tundmus südames,
Tal teadmata on ilmaruumi kallas
Nii hästi kõrguses kui laiuses.
Siin on ju inimene kõigest lahus:
Tal vastu-kõla üksi enda jees.
Nii viibib tema juures kõrbe rahus
Ja katjub enmast läbi enda ees.

Abdallah, derwiish tõtwad kõrbest läbi,
Käes rõõwli armust jaadud wabadus,
Neil filmis kurbtus, lahjal palgel häbi
Ja hinges põleb jala kahetsus.
Nad tundwad wäsimust ja jänu, nälga,
Ei ole aega õõjel puhata.
Nad otšiwad ju Solimanni jälga
Ja püüdwad kaugemale wiluga.

Neid üksi nende õrnad warjud saatwad,
Kui olekšiwad waljud sündijad;
Kaastundes tähed kõrgelt alla waatwad,
Kui nähtaks nende filmis pijarad.
Ei ole lõhet südamete wahel,
Kes ühesugust koormat kannawad,
Neid köidab ühte armastuse ahel,
Kel ühesugused on sihid, ra'ad.

Abdallat derwiish igal sammul aitab,
Uut julgust, lootust temas äratab,
Siis hellalt seltsilise palet paitab,
Kui hirm ja kartus temas wõimust jaab.
Ja enne weel kui kumbgi jeda märkab,
Ehk tukkuda sai tundgi wäim'd film,
Dõ rüpest järsku päike üles ärkab
Ja paistab kuumalt, nagu põleks ilm.

Weel mõned sammud — ja jääb mõistujeta
Abdallah uinub minestuse und,
Kuust derwiish äratab weel korrašt teda
Ja julgustab, et ligi pääse-tund.
Teišt aidates tal nõrkeb jõud ja julgus,
Ta wana kogu nähes kofku waob.
Abdallah astub nõrgalt nagu hulguš
Weel edasi — ka temal mõistus kaob. —

Kui julge sõjamees ja surma võitja
Sääl ilmub järsku wana Solimann,
Ta kannul rõõmus iga kõrbe sõitja
Ja priiskelt astub terve karawan.
Ta jätab jeltji järsku seisma sinna
Ja waatab ise ümberkaudist maad,
Näeb juba kõrbe randa, püha linna,
Kus pool-kuu kujud kaugel hülgavad.

Siit leiab kafe mehe surmukeha,
Kes seiswad eluta ta jalge ees.
Tal tõuseb mõte, ehk wõin abi teha,
Seft jäljed alles wärsked liiva sees,
Mis tunnistawad, et nad pole kawa
Siin minestuse süles suitunud,
Ehk kui on tarwis, siis teen neile hawa,
Kus kistujate eest nad warjatud.

Da waatab enne palwes üles taewa
Ja jelle elu kajuks hoolitjeb,
Kes tema südamele teinud waewa,
Mis hauani ta rinnas haiget teeb.
Siin arstides ta omaks rõõmuks märkab,
Et möödaminew on ränk uimastus.
Abdallah minestusest üles ärtab
Ja tuleb tagasi ta mälestus.

„Mis märkan ma? See on ju selge ime!
„Kas unenägu? Kibe tõsidus!

„Ma olen õnnetu: Ma olen pime —

„Surm lõpeta mu hirmus wiletjus?

„Ei näe sind wõdras — seisad ja wõi istud?“

Abdallah hüüab: „Ma ei tunne sind.

„Mu silmad karnatest wiist wälja kistud

„Ja püha Allah ise nuhtleb mind.“

„Jää waikeks, noormees; alles on ju filmad,

„Nad pole wälja kistud sinu pääst,

„Reid wigastanud kõrbe kuumad ilmad,

„Neil kaed on pääl, mis paistawad kui jääst,

„Sa olid minestuses wastu päikest

„Ja filmad seisjwad sul awatud,

„Nüüd on nad ilma taewalikuist läikest

„Ja igawesti ära kustunud.“

Abdallah üdant hirm ja walu täidab,
Ja hinge põhjust ohkab waljusti,
Ees olekus kui hullumeelne näitab
Ja langeb liiwa pääle tagasi.
Ja palet hirmu higi laenel uhub,
Mis nõrgub wälja tema naha alt.
Siis pooli sõnu jegaft juttu puhub,
Mis kostab üles wähe kuuldawalt:

„Sa, kõrge sheit, oh oleksin ju ligi!

„Rüüd ole wannutud mu minewik!

„Mu waimu ees on kõik nii must kui pigi

„Ja hinge ärtab tund liig walulik.

„Sind, Solimann, kui ainuist imearsti

„Ja förbetõbe wõitjat peremeest

„Ma tunnen. Sina awitaksid warsti

„Ja päästaksid mind pimeduse jeeft.“

„Mis on see süü, mis sina nõnda wihtad?“
Nii küsib waikest wana Solimann;

„Kes on see, kelle abi sina ihtad?

„Sind wahest tema juurde juhatan.

„Su hinge koorem wõiks ehk fergeks saada,

„Kui oma walu mulle awaldad,

„Kõik rasked tunnid wõidaks uuustada,

„Kui saadawal on õiged trööstijad.“

„Jah, iga koorm, mis saatus kanda annab,

„Kaasaitamisel läheb fergemaks,

„Mis aga keegi oma süü eest kannab,

„Tund tunnilt läheb tundes walujaks.

„Ma lahkusin ferd kiisul wagaft pereft

„Ja haawatud jai peremehe rind,

„Rüüd tilguwad mu jäljed rahwa wereft

„Ja igauks peab effitajaks mind.“

„Ma olen siin. Ma lahutan ju une.“

Solimann hüüab tutwa häälega;

„Kas tõesti ja minu häält ei tunne?

„Ja on niisama kindel, muutmata.

„Kuid sinu saatus aidata ei juuda

„Ka minu tarkus, ole rahulik!

„Su kurba otjust Allah arm ei muuda,

„Ei tule tagasi ju minewik.“

- „Oh wägew Allah, sinu püha seadus
„Siin maa pääl juhüib iga hingelüist!
„Sel tunnil on see sinu suurem headus,
„Et mul ei ole silmanägemüist.
„Mul poleks jõudu, poleks julgust, rammu
„Su uhke fuju pääle waadata.
„Su pilt on nool — ju silm on pingul ammu.
„Mis lõhestaks mu rinna waluga.“
„Abdallah, ära piina emast liiga,
„See sinu terwisele kahju teeb.
„Kõik noorus on täis eskimüist ja wiga,
„Mis waewas, wanaduses paraneb.
„Kus on mu tütar? Kas ju Allah riigis?
„Ta sinu jeltüis ära põgenes,
„Ehk on ta alles elawate liigis
„Ja mõne kõrbe rööwli wõinuses?“
„Oh kõrge sheik, see tulgu mulle wandeks,
„Kui waletades seijaküin ju ees.
„Kõik patud püha Allah anna andeks
„Ja ole minu õige tunnismees.
„Sorandad pole mina ial näinud
„Siin ära neetud eskiradades.
„Ma leina kandes olen kõrbes käinud,
„Ja pilt mul ainult elas rinna sees.“
„Kes on see, kelle kolkund furnukeha
„Su taga paistab, mõni sammumaaad?
„Ma tahan temalegi abi teha,
„Kui minu rohud jeda suudawad.
„Ta pole wüstüist kawa sinust lahkus,
„Ka teda süia kandnud eskütee.
„Sa puhka oma paigal waitüses rahus
„Ja kogu seni jõudu omale.“
„Sa fujuks saanud hääduis, jeda sulle
„Küüd welda pole minu wõinuses.
„Oh usu, päris tundmataks jäi mulle
„See imeline wõdras waga mees.
„Nüi kawa kuni lahkus ta mult jüres,
„End wagaks derwüshüks süin nimetas,
„Mu elu pärawst oli tema müres,
„Wünd igas hädas oli aitamas.

„Ta ifka kindlalt ärapääsmist lootis,
„Kui sadandetel elu kustumud;
„Weel täna sõrmeft werega mind jootis,
„Kui jänus olin maha muljutud.
„See andis mulle uue rammu
„Kui kõige parem wärste hallikas.
„Mii jõudsin edasi säält mõne sammu,
„Kus teda püha tegu närtšitas.“

Solimann jätab nüüd Abdallah maha,
Kurb jala tundnuus ärkab tema sees,
Ta tõttab teele noore mehe taha,
Kus puhkab imeline waga mees.
Teeb tema riided lahti kiirusega,
Et were soontes algaks tegewus
Ja abi anda ime rohtudega,
Kuid teda täidab walu, ehmatus.

Ta armas tütar, kadunud Soranda
Siin warjusurmas tema silma ees.
„Abdallah eest ja tahtsind elu anda,“
Mii Solimann jääl üfji kõneles —
„Ja oma werega weel teda toitfid,
„Kõik armu leegid jaiwad warjatud,
„Mii oma hinge puhtust alles hoidfid,
„Siis on ka minu süda leppinud.“

Ta katjub oma imerohu wäge
Ja wdialab jahwi tütre rinnale,
Seft lõuseb lõhn nii kosutaw ja äge
Ja elu ärkab tardund soontesje.
Ju muutuwad nüüd ära folkund palged
Ja huuledelt kaob surma kahwatus.
Ka kätes, mis ju lubja karwa walged,
Nüüd algab wärin, were tegewus.

Teišt rohtu ärkajale suhu annab,
Mis haige juures elu äratab,
Abdallah selja taha teda kannab
Ja maha liiwa pääle paigutab.
Abdallah ette astub jälle ruttu
Et tema terwist järgi katjuda,
Siis algab temaga jääl jälle juttu
Ja hakkab teda waitšelt trööstima:

„Sa oled mees, kes raskest eluwaevas-
„Küüd oma waimu julgust kaswatas,
„Su wastu armulit on kõrge taewas,
„Su raske saatus warsti lõppemas.
„Ma olin sinu wastu üksford wali
„Ja nõudsin kannatust ju südamest.
„Küüd wasta! Otsust tehes ise wali
„Mis küsin sinult praegu tõsiselt:
„Kas tahad, et sul nägemise annan
„Ja teen sind terweks, praegust santi, waest
„Eht oma tütre sinu juurde kannan,
„Et wõiksid teda hoida nagu naest?
„Su armu igatsusi warsti täidan,
„Kui jeda walid, kohe kätte saad,
„Eht püha linna ilu sulle näitan,
„Kuis Allah kõrged templid järarwad.“
„Oh wägew sheik, mul sinu imerohus-
„Ei tohi olla wäge, aitajat,
„Mu efsitus ja selle raske kohus
„Siin walimises kokku pörkawad.
„Mis aitab mulle püha linna ilu,
„Mis pakkuda wõib mulle nähtaw ilm,
„Kui südames on pühja külm ja wilm,
„Sorandat näha ei wõi minu film.
„Ma neetud! Efsitunni märgiks kanda
„Küüd tahan nuhtlust ja jään pimedaks;
„Eest kui mu ligi ajumas Soranda,
„Mu waimufilmad saawad nägijaks.
„Ma usun sind, nüüd ära aega wiida,
„Waid täida, mis ju suu on lubanud,
„Meid õnnistades kohe kokku liida,
„Ma usun, hiud ta eest on matjetud.“
Ja kuni noormees nii Sorandat pärib
Siin otsust wotab wägilase käest.
Sheik rutusti ju tema filmi määrib
Mis lähwad lahti imerohu wäest.
See juures sheik kui arst on waimustuses,
Kes suudab imet teha kunstiga,
Ei pane tähele sääl tegevuses,
Et noormees püüab teda keelata.

„Abdallah, selgeil silmil waata sinna,“
„Mii käsi pehmelt Solimanni hääl,
„Sääl näed ja igatsetud püha linna,
„Mis paistab rannal kõrge kingu pääl.
„Nüüd waata kõrbe, waata enda taha:
„Kas tunned jeda imelikku meesi,
„Kes sind ei wõinud surres jätta maha,
„Waid tahtis elu anda sinu eest!“
„Soranda, minu suurem õnn siin ilmas,
„Kui õnnelikuks teed ja praegu mind!
„Miks seisis nõnda pime wõrk mu silmas,
„Et ma ei tunnud kõrbes ära sind?
„Ja sina, sheik, ju suure meele kõrgus
„Nüüd alles praegu selgub siin mu ees —
„Eest juurufest üks tähtis oja nõrgus
„Su tütre hinge ilma sündides.
„Nüüd tunnen kallist hinda, mis ma wõitsin.
„Soranda, sina armastasid mind
„Ka siis ju, kui ma efsitee pääl sõitsin
„Ja sinu oda ees kord seisis rind.“
Soranda warjuriide seljast heidab
Ja ise warijeb kui palawiku käes
Abdallah rinna na'ale pää siis peidab —
Mees teda wastu wõtab õnne wäes.
Sel tunnil järsku läbi kõrbe walla
Käib röömhüüe reijijate juust:
„Nüüd ole kiidetud, oh kõrge Allah,
„Ju paistab hülgus templi poolest kuust!
„Sa ole kiidetud, et jelles walges
„Sheik leidis üles oma kadun'd last.
„Nüüd asub rööm ka tema lahjas palges,
„Kui lähme fiske Meha wärawast.“

Выдано
из Запасных
фондов БАН
СССР